

vergadering **C280**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 15 juni 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie over menopauze op de werkvloer – 2852 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen voor een resultaatgerichter activeringsbeleid – 2884 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de flankerende activeringsaanpak voor de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden – 2888 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB – 2901 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over een flankerende activeringsaanpak van leefloongerechtigden – 2906 (2022-2023)	6
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activering van langdurig zieken door VDAB – 2892 (2022-2023)	20
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbuiting van arbeiders met Gent als draaischijf – 2924 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociale uitbuiting van Oost-Europeanen in Gent – 2957 (2022-2023)	24

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie over menopauze op de werkvloer – 2852 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: We beginnen met een special guest. Mevrouw Brouwers, welkom in de plezantste commissie van het huis.

Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dank u wel voor deze aangename verwelkoming, voorzitter. Minister, in België is er gewoon geen menopauzebeleid. Ik ben tot die constatacie gekomen na een Britse documentaire die vorig jaar op Canvas is uitgezonden en waar in het Verenigd Koninkrijk (VK) heel veel rond te doen is geweest. Daar is nu wel een of andere vorm van menopauzebeleid op gang gekomen. We hebben in de Senaat – omdat dat een goede instelling is om een aantal zaken eens wat rustiger te bekijken die zowel federale als gemeenschaps-aspecten hebben – een voorstel van resolutie ingediend. Daar zijn nu hoorzittingen rond bezig en tegen het najaar hopen we met aanbevelingen te kunnen komen maar natuurlijk hoeven we niet op de Senaat te wachten en kunnen we in Vlaanderen al eens kijken wat er mogelijk is. Of we kunnen tenminste de bevoegde minister of ministers al attent maken op een gebrek aan een bepaald beleid dat toch heel veel vrouwen treft.

Om u toch een idee te geven: vanaf 45 jaar beginnen tal van verschillende soorten symptomen zich bij vrouwen te manifesteren, maar een derde van de vrouwen heeft ook totaal geen last en die zullen zich afvragen waar we mee afkomen. Een derde van de vrouwen kan het werk nog matig of perfect doen, bij een derde van de vrouwen is het werkelijk een pijnlijke zaak. Ze kunnen een aantal dingen niet meer zo goed en een op de tien neemt zelfs ontslag of wordt ontslagen in die periode. De Belgische arbeidsmarkt is in de voorbije decennia sterk vervrouwelijkt met een stijging van meer dan 90 percent. Als we weten dat er in 1983 nog maar 1,2 miljoen vrouwelijke werknemers waren, is dat gestegen naar 2,3 miljoen in 2021. Naarmate ook de pensioenleeftijd stijgt, neemt bovendien ook het aantal oudere werknemers op de werkvloer gestaag toe.

Om de omvang van menopauzale symptomen en de gevolgen ervan op de werkvloer in kaart te brengen, voerden UGent, met onder anderen professor Herman Depypere en professor Lutgart Braeckman, en de Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk van Securex met dr. Philippe Kiss en dr. Marc De Meester, een onderzoek uit bij 6525 werknemers uit zowel de publieke als de private sector in België, waarvan 2408 vrouwen eveneens deelnamen aan een specifieke menopauzestudie. Uit dit onderzoek blijkt dat meer dan de helft, 55,3 procent, van die werkende vrouwen in die leeftijdscategorie vandaag menopauzale symptomen heeft, die zeer divers zijn – ik zeg het meteen – en daardoor hinder ondervindt tijdens het werk. Vrouwen met menopauzale klachten tekenen ook voor een hogere burn-outscore en zijn vaker afwezig op het werk.

Ik wil voor u eventjes terugkomen op de problematiek in het Verenigd Koninkrijk. Daar heeft men op een bepaald moment vastgesteld dat heel veel vrouwen antidepressiva kregen of met burn-outs thuis werden gezet terwijl die eigenlijk met de juiste behandeling perfect hadden kunnen doorwerken. Maar de huisarts of zelfs de gynaecoloog had niet vastgesteld dat het eigenlijk menopauzale klachten waren. Er is een taboe rond, waardoor zelfs binnen de medische sector een en ander nog niet helemaal bespreekbaar is. Natuurlijk zijn vrouwen dan vaker

afwezig op het werk, wat we ons eigenlijk ook niet kunnen permitteren met de krapte op de arbeidsmarkt.

Een basisvoorwaarde om de jobinhoud en -organisatie aan te passen aan vaak ook maar een tijdelijke realiteit van een vrouwelijke werknemer in menopauze is dat het bespreekbaar moet zijn – ik wees al op het taboe – en ook bespreekbaar met de werkgever. Uit het onderzoek blijkt echter dat dat nog altijd een heikel punt is. Bijna een kwart van de onderzochte vrouwen met menopauzale symptomen, die dus hinder ondervinden tijdens het werk, stelt dat de menopauze niet bespreekbaar is op de werkvloer. Slechts 8,6 procent van hen gaf in de studie aan dat het wel degelijk bespreekbaar is. Van alle vrouwelijke werknemers die er momenteel in zitten, ongeacht of zij klachten hebben – want een derde heeft geen klachten – weet zeven op de tien, dat is 71 procent, niet eens of het al dan niet bespreekbaar zou zijn met de werkgever. De vrouwen zijn vaker afwezig op het werk.

Er is een actieplan werkbaar werk binnen Vlaanderen, dat kent u beter dan ik. Daarmee willen de Vlaamse overheid, sociale partners, ondernemingen, zelfstandigen, werknemers en hun vertegenwoordigers, sectoren en dienstverleners inspireren, informeren en hefboomen aanreiken om meer werk te maken van werkbaar werk. Het actieplan dateert uit 2018 en werd in 2021 nog eens geactualiseerd.

Het helpt natuurlijk indien het werk goed aansluit bij de levensfase waarin de werknemer zit. Ik kan mij voorstellen dat werknemers met baby's in huis die 's nachts wakker worden ook wel bepaalde symptomen van vermoeidheid kunnen hebben. Daar wordt dan misschien gemakkelijker rekening mee gehouden, want daar heerst natuurlijk geen taboe rond. De kwaliteit van het werk hangt onder meer af van de werkdruk, taakvariatie, emotionele belasting, fysieke belasting, ondersteuning leidinggevenden ... Het zijn sleutels die kunnen worden gebruikt om de kwaliteit van het werk te verbeteren.

Wat is uw reactie op de resultaten van het onderzoek dat enkele weken geleden in De Morgen verscheen? Welke initiatieven zult u nemen om menopauze beter bespreekbaar te maken op de werkvloer? Ziet u kansen om samen met de sociale partners in het kader van het actieplan werkbaar werk vrouwen met menopauzale klachten te ondersteunen bij de uitoefening van hun job?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, u verwijst naar een heel waardevol onderzoek. De studie biedt een zicht op de omvang van menopauzale symptomen en brengt de gevolgen ervan op de werkvloer in kaart. Het biedt inzicht in een problematiek die tot dusver eerder tot de taboesfeer behoorde, of waarover maatschappelijk weinig gepraat wordt en waar tot dusver ook weinig informatie over bestaat.

Vandaag is de werkzaamheidsgraad van vrouwen in Vlaanderen 73,2 procent, een stijging van 6 procent ten opzichte van 10 jaar geleden. Onze arbeidsmarkt is dus vervrouwelijkt, wat een hele goede zaak is. Maar dat wil ook zeggen dat we meer aandacht moeten hebben voor klachten die vrouwen kunnen ervaren op de werkvloer, bijvoorbeeld de menopauzale klachten. Die klachten kunnen immers een impact hebben op het welzijn op het werk. Wanneer deze niet besproken kunnen worden, kan dit zelfs leiden tot burn-out. De studie pleit daarom voor een betere bespreekbaarheid. Dat kan ik alleen maar ondersteunen.

Initiatieven met betrekking tot deze uitdaging kaderen binnen mijn beleid rond werkbaar werk. Werkbaar werk is voor mij een topprioriteit. We hebben het in deze commissie al vaak over de instroom op de arbeidsmarkt gehad, maar het aanbieden van een duurzame job en mensen aan je binden, is vaak nog een veel grotere uitdaging. En daarom moet een job werkbaar zijn. Als we de krapte willen

aanpakken en mensen langer aan de slag willen houden, is dat een belangrijke voorwaarde.

Naast het actieplan werkbaar werk, is werkbaar werk ook een van de vier pijlers van het Werkgelegenheidsakkoord. In uitvoering daarvan werd onder andere een interprofessionele stuurgroep werkbaar werk opgericht. Deze stuurgroep heeft als doel tot nieuwe innovatieve projecten te komen die in het veld worden uitgetest en moeten leiden tot werkbaardere jobs. In deze stuurgroep worden momenteel enkele opdrachten uitgewerkt, en een daarvan heeft betrekking op de psychologische veiligheid. Dat is een belangrijk aandachtspunt dat hier ook vaak aan bod is gekomen. Met dit project willen we klachten en drempels rond werkbaar werk meer bespreekbaar maken op organisatie- of bedrijfsniveau. Mensen moeten zich veilig voelen en dat soort zaken kunnen delen. We spelen hier rechtstreeks in op de aanbeveling van het onderzoek, want ook menopauzale klachten moeten bespreekbaar worden op de werkvloer.

Daarnaast verwijs ik graag naar het instrument van de werkbaarheidscheque. Bij het inzetten van de cheque zouden ook moeilijkheden op de werkvloer naar aanleiding van de menopauze hieruit naar boven moeten komen en verder besproken kunnen worden in functie van concrete verbeteracties. We roepen de werkgevers op om hiervan gebruik te maken, en samen met de betrokken werknemer daarmee aan de slag te gaan om te kijken hoe een job aangepast kan worden indien nodig.

U merkt dat we ook rond deze thematiek aan de slag willen en zullen gaan. Maar ik wil daarnaast nog even benadrukken dat werkbaar werk in eerste instantie een verantwoordelijkheid is en blijft van de werkgever. We zullen allemaal samen de krachten moeten bundelen om de werkbaarheid van jobs te verhogen, en drempels zoals menopauzale klachten weg te werken. Ik denk dat we daar onze verantwoordelijkheid moeten nemen en we zullen daar ook de nodige stappen zetten. Het is belangrijk om de neuzen in dezelfde richting te krijgen wat betreft het werkbaar werk als we kijken naar de uitdagingen van de arbeidsmarkt van vandaag.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dank u wel voor het antwoord, minister.

Ik had ook nog genoteerd dat meer dan vier op de tien vrouwelijke werknemers in België in die leeftijdscategorie vanaf 45 jaar zitten. Dat is dus een grote groep van de vrouwelijke werkende bevolking: zij maken een vijfde uit van de totale werkende bevolking, mannen inbegrepen. Dat is eigenlijk wel veel.

We hebben in de Senaat ook al hoorzittingen gehad. Bijvoorbeeld professor Depypere zei dat vrouwen zonder klachten, want die zijn er ook, of vrouwen die zich op de juiste manier laten behandelen of van wie de werkgever bepaalde zaken toelaat zoals wat vaker van kleding kunnen wisselen, want daarover gaat het, vaak eigenlijk tot de beste werknemers in een bedrijf behoren. Het zijn vrouwen met veel ervaring, die er ook qua leidinggevende capaciteiten wat bovenuit steken. Als we van alle vrouwen met klachten de klachten kunnen wegnemen, heb je eigenlijk een enorm waardevol deel van de werknemers die ook nog heel veel kunnen betekenen voor een bedrijf in plaats van regelmatig thuis te moeten blijven.

Zoals ik al zei, en u zegt het ook, is er een taboe dat leidt tot een gebrek aan kennis. We hebben al vastgesteld dat er heel, heel weinig onderzoek naar gedaan is, zelfs door universiteiten. Er is dus een gebrek aan onderzoek, dat is dan weer iets anders, en onderwijs, ook federaal. Er is ook een gebrek aan data: in België weet men bijvoorbeeld niet hoeveel vrouwen precies welke klachten en behandelingen hebben, er zijn gewoon geen data over. Het is dus moeilijk om het beleid erop

af te stemmen. En wat er zeker moet gebeuren, maar dat zit dan overal een beetje denk ik, is sensibilisering. Elke jonge vrouw die bij een huisdokter op bezoek komt – dat is natuurlijk niet uw taak – krijgt bijvoorbeeld een folder mee over alle mogelijke vormen van anticonceptie. Tegen dat zo'n vrouw 40 of 45 jaar nadert, krijgt ze gewoon geen folder en weet ze niet wat ze kan verwachten. Er is dus gewoon een gebrek aan kennis.

Ik hoop dat wij in de Senaat met de hoorzittingen en het voorstel van resolutie, dat hopelijk in het najaar gestemd kan worden, nog met een aantal aanbevelingen kunnen komen. Ik zal u zeker op de hoogte houden en wil u alvast melden dat op 3 juli de vakbonden en werkgevers zullen komen. Ik hoop daar nog meer te vernemen over wat de goede voorbeelden dan precies zijn, en hoe ook de bedrijven van elkaar kunnen leren. Want u hebt gelijk, minister: de verantwoordelijkheid ligt in de eerste plaats bij de werkgevers.

Ik heb geen verdere vragen, maar vond het belangrijk dat het thema hier alvast ook eens aan bod kwam, tot we later eventueel kunnen overgaan naar verder beleid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen voor een resultaatgericht activeringsbeleid – 2884 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de flankerende activeringsaanpak voor de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden – 2888 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB – 2901 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over een flankerende activeringsaanpak van leefloongerechtigden – 2906 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) kwam op 30 mei met wat mij betreft een vrij kritisch advies op de conceptnota 'flankerende activeringsaanpak voor de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden' van de Vlaamse Regering. Volgens de SERV doorkruist de Vlaamse Regering haar eigen arbeidsmarktbeleid in plaats van het te versterken. Ze vragen dan ook een hertekening van de conceptnota.

Volgens de SERV is de conceptnota weinig onderbouwd en getuigt ze niet van efficiënt en doelgericht beleid. Ze maakt geen aansluiting met andere initiatieven

die de voorbije maanden al werden genomen. Het is dus een gemiste kans en geeft vooral een impuls aan het beter uitvoeren van bestaand beleid.

Bovendien vreest de SERV een mattheuseffect. De tijdelijke incentive van 1000 euro per leefloongerechtigde die lokale besturen krijgen als ze bovengemiddeld succesvol zijn in het activeren, klinkt goed, maar de SERV vreest ongewenste effecten. Het activeren van leefloners behoort nu al tot de kerntaak van de OCMW's. Zeker grote lokale besturen hebben de ruimte om hier actief op in te zetten. Zij zullen dus sneller de incentives krijgen, terwijl ze vaak al goed georganiseerd zijn. Dit zal de kloof tussen hen en de andere besturen alleen maar doen toenemen, aldus de SERV.

Minister, wat is uw reactie op het advies van de SERV? Werden de sociale partners niet betrokken bij de conceptnota? Hoeveel leefloongerechtigden zijn er volgens u activeerbaar conform de conceptnota?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Verbeurgt heeft een mooie bloemlezing gegeven van wat we in het SERV-advies hebben mogen lezen, een advies waar ik toch heel wat bedenkingen bij heb, daar ga ik niet flauw over doen. Maar goed, een advies dient om een advies te zijn. Maar dan is de vraag: wat ga je met dat advies doen? Minister, daarom kom ik meteen tot mijn vragen aan u.

Hoe schat u dat advies zelf in? Hoe zult u daarmee omgaan? Gaat u eventueel verdere verduidelijkingen aanbrengen in de uitrol van de verplichte inschrijving zodat het duidelijk wordt wat VDAB en lokale besturen van elkaar mogen verwachten?

In het advies worden ook vragen gesteld bij de bevoegdheidsverdeling, bijvoorbeeld dat het niet aan Vlaanderen is om de voorwaarden van verplichte inschrijving in regelgeving te gieten. Gaat u daarover een overleg opstarten met de federale bevoegde diensten?

Hoe staat u ten aanzien van de verwijten van de SERV omtrent het financieringsmechanisme, die 1000 euro? Engageert u zich ondanks het eerder negatieve SERV-advies om samen met uw collega-minister van Binnenlands Bestuur daarmee door te gaan en de inschrijvingsplicht verder uit te rollen? Zo ja – wat ik toch wel hoop –, welke timing zult u volgen om tot een definitieve uitrol te komen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het is al aangehaald dat u en uw collega, minister Somers, de SERV om een advies over de conceptnota verplichte inschrijving van leefloongerechtigden hebben gevraagd. Dat advies ligt er nu en dat is niet enkel naar uw persoonlijke mening, collega Verbeurgt, kritisch, het is eigenlijk gewoon niet mals volgens alle objectieve standaarden. De belangrijkste kritiek is dat de conceptnota geen enkele aansluiting biedt met andere initiatieven die de voorbije maanden al liepen bij kabinetten, administratie, VDAB, sociale partners en onderzoekers. Daarnaast kwam de conceptnota tot stand buiten het sociaal overleg. Ik citeer de SERV: "Dat getuigt niet van een efficiënt en doelgericht beleid en is een gemiste kans." Laat nu net efficiëntie en doelgerichtheid dingen zijn waar jullie vanuit de meerderheid heel graag op hameren. Maar dat die er zijn, daar is de SERV het alvast niet mee eens.

Collega Ongena, ik denk trouwens niet dat het verwijten zijn. Ik denk dat het gewoon een kritisch advies is, dat het een eigen mening is die men geeft. Hoe meer kritiek er is, hoe meer debat er is, en hoe meer debat er is, hoe beter iets kan worden.

Ik ga er niet te lang over uitweiden. Ik heb eigenlijk twee vragen voor u, minister. Ik heb in het verleden mijn bezorgdheden over dit initiatief al geuit. Wat is uw appreciatie van het SERV-advies? Op welke manier zult u aan de slag gaan met de opmerkingen die er vandaag zijn vanuit de SERV?

Ik kijk uit naar uw antwoorden.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik sluit graag zelf aan. Ik zal geen inleiding geven, dat hebben de collega's perfect gedaan. Ik denk dat het op zich goed is dat er een conceptnota is. Dat is de manier om sociale partners en anderen te betrekken bij de besluitvorming die hierbij hoort. De SERV is kritisch maar reikt ook een aantal elementen aan die nuttig kunnen zijn om mee te nemen in het verdere traject.

Minister, welke elementen zult u meenemen? Hoe zult u de 'additionaliteit' van de inschrijving bij VDAB die we gaan voorzien bij decreet, garanderen? Een van de zaken die bijvoorbeeld een belangrijke meerwaarde zou kunnen zijn, is dat VDAB en OCMW's de indicering van de betrokkenen op dezelfde manier met dezelfde methodiek gaat doen. Zo kan VDAB onmiddellijk inpikken op basis van de indicering van het OCMW van de talenten, competenties en mogelijkheden van een leefloner, om daar een goed traject voor uit te tekenen.

Samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en OCMW's zijn bijzonder belangrijk om hier een succes van te maken. Wat zijn de belangrijkste elementen die u voorziet in die samenwerkingsovereenkomsten? Hoe ziet u de timing van de uitvoering van de verschillende elementen uit de conceptnota? Hoever staan we nu? Hoe evalueert u het aantal inschrijvingen in de laatste zes maanden bij VDAB en het OCMW? Ik vraag dat omdat we sinds een jaar heel veel debat hebben over de rol van het OCMW en leefloongerechtigden en van VDAB, en omdat ik merk dat er op het terrein wat meer 'awareness' is rond het thema. Bovendien hebben we ons decreet rond de Oekraïners, de tijdelijk ontheemden. Hoe is de evolutie de laatste maanden wat betreft inschrijving bij VDAB? Ziet u op dat vlak al een kentering op het terrein?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, u hebt inderdaad, net zoals ikzelf, met veel aandacht het advies van de SERV gelezen over de conceptnota over de flankerende activeringsaanpak van leefloongerechtigden. Het klopt uiteraard dat dat zeer kritisch is. Ik moet wel zeggen dat ik af en toe de negatieve toon wat betreurt. Maar goed, het is voor ons nu zaak om met de vele bezorgdheden die daarin zijn geuit, aan de slag te gaan.

Wat uiteraard wel positief is, is dat het een vrij volledig advies is. Men heeft er grondig naar gekeken, zoveel is duidelijk. Dat toont voor mij aan dat de sociale partners, zoals ze zelf ook aangeven, een heel duidelijke eigen visie hebben wat betreft het lokale arbeidsmarktbeleid. Dat is goed. Dat is ook nodig. We hebben daar de afgelopen maanden ook sterk in geïnvesteerd, ook in de aanloop naar de werkgelegenheidsconferentie die afgelopen dinsdag plaatsvond. Ik kan begrijpen dat de lancering van de conceptnota misschien enigszins onverwacht kwam, maar dat staat voor mij absoluut niet haaks op het traject dat we nu lopen met de sociale partners. Dat ook de Vlaamse Regering met een visie over de activering van de leefloongerechtigden komt, kan wat mij betreft de dialoog alleen maar verrijken.

Het klopt dus als de SERV zegt dat hij bij de totstandkoming van de conceptnota op zich niet rechtstreeks is betrokken, maar een conceptnota is uiteraard een vorm van een visie op basis waarvan dan input en reacties worden ingewonnen, dus zeker heel graag ook van de SERV. Ik kan u ook verzekeren dat de conceptnota voortbouwt op de fundamenteën van een zeer lange, constructieve samenwerking tussen de sociale partners, lokale besturen, VDAB, de Vereniging van Vlaamse

Steden en Gemeenten (VVSG) en andere lokale partners en organisaties, zowel beleidsmatig als operationeel. Binnen vele werkgroepen, de raad van bestuur van VDAB en de SERV-commissies wordt het lokale arbeidsmarktbeleid besproken, net zoals de voortgang van de samenwerkingsovereenkomsten. Ook op het VESOC-niveau (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) is er overleg over de voortgang van de lokale samenwerking en worden de inschrijving en activering van leefloongerechtigden structureel opgevolgd.

Op basis van de vele besprekingen was iedereen het er wel over eens dat er bijkomende stappen nodig zijn en dat hetgeen we tot op heden doen, onvoldoende is om lokaal echt een ommezwaai te realiseren, vandaar ook de keuze om die werkgelegenheidsconferentie te organiseren om dat lokale niveau in de versterking van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid nog meer in beeld te brengen, de as tussen de Vlaamse arbeidsbemiddeling en de lokale besturen, om dat ecosysteem werk rond uit te bouwen.

Wat mij betreft, legt de conceptnota vooral ook een aantal knelpunten bloot in het lopende beleid en de huidige aanpak. Er worden vier sporen conceptueel voorgesteld om de activering van onze leefloongerechtigden vanuit Vlaanderen nog meer kracht bij te zetten, vier sporen die bijkomende puzzelstukjes vormen binnen het grotere geheel van het lokale arbeidsmarktbeleid.

Collega Verbeurgt, u stelt mij de vraag hoeveel leefloongerechtigden er in feite activeerbaar zijn. Dat is een heel terechte vraag, waar we vandaag geen sluitend antwoord op hebben. Maar we zien de realiteit onder ogen dat die zeer uiteenlopend zijn. We hebben vandaag enkel zicht op het OCMW-cliënteel dat bij VDAB ingeschreven is. Op basis van die data kan er per gemeente enkel een indicatief zicht gegeven worden op het aantal te activeren leefloongerechtigden. Als je het per lokaal bestuur bekijkt, zie je een zeer groot verschil, een range van 25 tot 70 of zelfs meer procent, wat betreft de inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB. We hebben op dit ogenblik dus geen betrouwbare bron om daar verder op te kunnen antwoorden. En dat is natuurlijk een van de doelstellingen van de conceptnota geweest, om daar wel een antwoord op te kunnen bieden, door meer in te zetten op de inschrijving bij VDAB en door een sluitende datakoppeling te realiseren om de volledigheid van de data te verzekeren, en uiteindelijk ook de OCMW-component welzijn en de VDAB-component werk veel sneller met elkaar in verbinding te brengen in functie van toeleiding naar de arbeidsmarkt, maar ook ter versterking en ondersteuning van de welzijns-component en welzijnsproblematiek waarvoor men bij het OCMW aanklopt.

Wat ik wel vaststel, collega Bothuyne, is dat de inschrijving van de tijdelijk ontheemden, de Oekraïners, sinds de laatste tijd wel in stijgende lijn gaat, van 35 naar 55 procent. Dat is een inschrijving die ook zeer recent verplicht is ingevoerd vanuit het parlement. Voor de leefloongerechtigden blijft het aantal ingeschrevenen al lange tijd constant op 55 procent. Daaruit durven we te concluderen dat de verplichte inschrijving werkt. Door zich in te schrijven, is het volledige dienstverleningsaanbod van VDAB beschikbaar. Daardoor geloven we uiteraard ook in meer kansen om effectief aan de slag te kunnen gaan.

Het zal u dus niet verwonderen, collega's, dat ik mij blijf engageren om de conceptnota uit te werken. Ik blijf volledig achter de doelstelling van de conceptnota staan, namelijk de activering van leefloongerechtigden in Vlaanderen, met respect voor de federale bevoegdheden en de bevoegdheden van de lokale besturen. Dat staat buiten kijf, wat mij betreft. Die doelstelling sluit ook aan bij het werkgelegenheidsakkoord dat de sociale partners in juli vorig jaar met de Vlaamse Regering hebben afgesloten. Bij die verdere uitwerking van de conceptnota is overleg met de sociale partners gegarandeerd. Afhankelijk van het spoor zullen zij ook betrokken worden.

Het is mijn ambitie om binnen spoor 1 in de conceptnota, de verplichte inschrijving van de leefloongerechtigde, nog met een ontwerp van decreet te komen. De vertaling van het ontwerp van decreet naar een samenwerkingsovereenkomst tussen VDAB en de VVSG, die moet leiden tot een aangepast Vlaams werkingskader voor de versterkte samenwerking tussen VDAB en de lokale besturen, zal later dit najaar volgen.

Spoor 4, het lokale activeringspact, komt normaal gezien nog voor de zomer naar de regering. Daar zijn we ook heel concreet mee aan de slag gegaan, samen met collega Somers. Dat is afgelopen dinsdag ook nog eens onder de aandacht gebracht op de werkgelegenheidsconferentie. Daar gaat het inderdaad over die extra financiële incentive richting de lokale besturen, zodra ze meer dan het gemiddelde aantal leefloongerechtigden kunnen activeren.

De overige sporen, namelijk de laagdrempelige en complementaire dienstverlening bij VDAB en de OCMW's en het opzetten van een performante data- en info-uitwisseling, zijn momenteel al opgenomen binnen VDAB. De sociale partners kunnen daar als bestuurders van VDAB zeker ook zelf mee richting aan geven.

Collega Ongena, u polst ook naar de betrokkenheid van de federale collega's. In de conceptnota kunt u lezen dat ik uiteraard ook van plan ben om te komen tot een Vlaams-federaal samenwerkingsakkoord met kracht van wet omtrent de activering van de leefloongerechtigden, om bijkomende afspraken te maken om de Vlaamse doelen te realiseren. Zo kunnen we de gemaakte afspraken ook een juridische basis geven zodat die ook dwingend zullen zijn. We denken daarbij ook concreet aan afspraken over opvolging of data-uitwisseling. Via deze samenwerking kunnen we ook onze betrokkenheid verhogen bij federale beslissingen die worden genomen en impact hebben op de activering van de doelgroep.

Er zijn ook verschillende vragen gesteld over de uitwerking van de verschillende sporen voorzien in de nota. Vooral de opmaak van het decreet om de inschrijving van leefloongerechtigden in Vlaanderen te verplichten, trekt jullie aandacht, evenals de uitwerking van het pact.

Zoals ik al zei, streef ik ernaar om de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden vast te leggen in Vlaamse regelgeving. De voorbereidingen daarvoor zijn gestart. De sociale partners stellen zich de vraag wat daar de meerwaarde van is. Wat mij betreft zal er niet geraakt worden aan de bevoegdheid van de OCMW's inzake de activering van de leefloongerechtigden. Het is wel zo dat het Vlaamse niveau momenteel tussen de bestaande regelgeving valt.

Enerzijds hebben we de federale wetgeving, die vaststelt dat iedereen recht heeft op maatschappelijke integratie, maar dat het wel een voorwaarde is om werkbereid te zijn. Dan stelt men verder in een ministeriële omzendbrief dat een eerste element om aan te tonen dat je effectief werkbereid bent, een inschrijving bij de regionale arbeidsbemiddelingsdienst is. Dit wil ik graag decretaal bevestigd zien. Tegelijk zijn de OCMW's bevoegd om te oordelen of iemand effectief werkbereid moet zijn, dan wel of er billijkheidsredenen zijn om iemand vrij te stellen van die inschrijving.

Ik stel dus vast dat er verwezen wordt naar het regionale niveau om te activeren, maar dat we daaromtrent geen regelgeving hebben over hoe we die rol in Vlaanderen zo goed mogelijk kunnen invullen, hoe we dat zo snel en efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren en wat we van de betrokken partijen verwachten en niet mogen verwachten. Kortom: ik zie wel een behoorlijke meerwaarde in het maximaliseren van onze Vlaamse bevoegdheid, net in het belang van een succesvolle activering.

We buigen ons nu over hoe we dat verder kunnen concretiseren in de wetgeving, maar laat duidelijk zijn dat dit niet losstaat van de uitbouw van een versterkt Vlaams werkingskader dat een veel bredere scope heeft dan het versterken van de inschrijving en de activering van leefloongerechtigden bij VDAB. Want de inschrijving is een middel, mensen aan de slag krijgen is uiteindelijk het objectief. Het Vlaams werkingskader focust op de activering van de leefloongerechtigden. Een laagdrempelig, complementair dienstverleningsaanbod en een aanklappende, versterkte samenwerking tussen VDAB en het OCMW zijn daar essentieel in. Daarbij is een meer performante data-uitwisseling op cliëntniveau en op geaggregeerd niveau toch wel een noodzakelijke voorwaarde.

Maar waar volgens mij ook nog een meerwaarde zit, is bij het uitklaren van de gehanteerde billijkheids- en gezondheidsredenen, die toelaten dat leefloongerechtigden zich nog niet inschrijven bij VDAB. Daaromtrent is momenteel een onderzoek lopende. Ik wacht dat zeker af alvorens we daar verder op werken. Vanuit die analyse gaan we dan ook door om OCMW's verder te ondersteunen in hun oordeel. Ik kan alleen maar herhalen: de component werk en de component welzijn veel eerder in verbinding brengen met elkaar om het oordeel over werk te kunnen vellen.

Ik vind het namelijk opvallend dat we enerzijds beleid aan het voeren zijn om meer mensen met gezondheidsproblemen te activeren naar werk en dat we er tegelijk geen probleem in mogen zien dat het hebben van gezondheidsproblemen een reden is om je als leefloongerechtigde in te schrijven. Ik wil de OCMW's ook meer bewust maken van het feit dat we ook voor die mensen een zeer laagdrempelig aanbod hebben waarvan gebruikgemaakt kan worden. Ik ga dit uiteraard doen in samenspraak met de VVSG en de sociale partners.

Wat de bezorgdheden met betrekking tot spoor 4, het activeringspact betreft, kan ik u vertellen dat we daar oren naar hebben. De sociale partners zijn zeer kritisch over het pact en het voorgestelde financieringsmechanisme. De oproep voor het lokaal activeringspact is momenteel ingediend bij de inspecteur van Financiën. Er is geopteerd om een laagdrempelige en eenvoudige oproep te lanceren die aantrekkelijk is voor lokale besturen om erop in te tekenen. Het valt momenteel wel nog af te wachten wat het advies van de inspecteur is. Ik kan daar dus nog niet op vooruitlopen.

We trachten uiteraard deadweight maximaal te voorkomen doordat er voorafgaand aan de indiening afstemming is met VDAB om verdere afspraken te maken. Elk lokaal bestuur zal namelijk een plan van aanpak moeten indienen met bijkomende acties. Acties moeten benoemd worden en enkel reële kosten worden vergoed. Momenteel hebben we bepaald dat lokale besturen, om aanspraak te maken op de extra middelen, beter moeten presteren dan een Vlaamse gemiddelde duurzame uitstroom naar werk, zoals daarstraks ook aangegeven. We zullen de impact zeer goed opvolgen. In de tweede oproep is bijsturing mogelijk.

Lokale besturen krijgen de vrijheid om te bepalen welke acties ze willen ondernemen met die middelen. De acties worden besproken met VDAB voorafgaand aan de indiening. We gaan ervan uit dat beide instanties verantwoordelijk met de middelen omgaan en zelf ook mattheuseffecten zullen vermijden. Dubbelfinanciering zal gecontroleerd worden door het Departement Werk en Sociale Economie.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, dank u voor uw antwoord. Er zijn twee wat bredere elementen, denk ik. Ten eerste: ik denk dat een deel van de bezorgdheid, van de frustratie, en ook de, wat u zelf de negatieve klank noemde, van het rapport is dat men op het veld ook wel merkt dat er allerlei initiatieven worden genomen waarvan ik me zelf ook soms afvraag waar de coördinatie zit.

Er is enerzijds het onderzoek dat u hebt besteld in de schoot van VDAB rond de toekomst van VDAB. Minister Somers lanceerde dan het idee om VDAB op te gaan doeken en aan alle lokale besturen te geven. U zegt in de commissie dat we dat niet gaan doen en dat het zelfs geen deel is van dat onderzoek, en dat het misschien in de rand aan bod kan komen.

Deze week is er de aankondiging van een nauwere samenwerking met lokale besturen, van de verschillende initiatieven rond verplichte inschrijving van de verschillende doelgroepen. Al die dingen lopen door elkaar. Ik moet eerlijk zeggen dat het bij mij ook wel wat overkomt als een voetbalploeg die in de extra time nog probeert snel wat goals te maken en daarvoor met z'n allen naar voren stormt. En de coach staat er toch wat naar te kijken en vraagt zich af waar de strategie is. Daarover voel ik toch wat wrevel, ook in het veld: er gebeurt van alles maar waar is die coördinatie? Waar is nu eigenlijk die visie? Hoe komt het dat al die initiatieven wat door elkaar lopen? Dat is één element, denk ik.

Een tweede element, niet zozeer naar u, minister, maar toch ook wel een frustratie bij de sociale partners, is dat wanneer ten gronde opmerkingen worden gegeven over de aanpak van de inschrijving, over de manier waarop dat wordt uitgewerkt, over het feit dat bijvoorbeeld, wat we hier in de commissie al vaker gezegd hebben, verplichte inschrijving een interessant element is, dat dat goed is. Maar u moet wel zorgen dat uw backoffice klaar staat. We hebben een discussie gehad rond de verplichte inschrijving voor de mensen in sociale huisvesting, waar u zelf aangaf dat VDAB eigenlijk vandaag nog zoekende is naar hoe ze die doelgroep het best kunnen omkaderen. De sociale huisvestingsmaatschappijen verdrongen, idem met de verplichte inschrijving van Oekraïners. Zijn we daar klaar voor?

Wanneer daarover ten gronde opmerkingen komen van de sociale partners over die werkwijze, worden zij op sociale media door collega's hier in deze commissie meteen aan de schandpaal genageld als zijnde tegen de inschrijving. Neen, zij kaarten problemen aan die door het systeem dat de Vlaamse Regering heeft opgezet, worden veroorzaakt. Ik denk dat daar ook wel voor een deel de frustratie zit. Wat het rapport zelf betreft, minister, hebt u een paar elementen aangehaald maar er blijven toch nog heel wat vragen zitten.

De essentie voor de SERV is om terug naar de tekentafel te gaan. Gaat u fundamenteel terug naar de tekentafel? Gaat u met hen aan de slag om die conceptnota toch wel echt ten gronde te herschrijven? Ik denk dat dat een duidelijke oproep is. Er is een bereidheid vanuit de sociale partners om mee na te denken. Ik lees in de conceptnota ook echt wel die bereidheid van ook de sociale partners om over die verplichte inschrijving en die activering van leefloongerechtigden echt samen te werken. Gaat u daarmee aan de slag?

Dan is er nog een laatste element. U hebt verwezen naar hoe het concreet gaat werken met de lokale besturen. Hoe kan daar het mattheuseffect worden vermeden? Ik verwijs bijvoorbeeld naar mijn eigen stad Mechelen, waar we de laatste jaren toch al rond het activeringsbeleid grote hervormingen hebben doorgevoerd. Of ik verwijs naar Antwerpen. Als ik bijvoorbeeld zie welke resultaten men haalt rond de activering van Oekraïense nieuwkomers – die zijn zeer goed. Maar dan gaan we niet vermijden dat de lokale besturen die vandaag nog worstelen, uit de boot vallen en dat de middelen dus vooral gaan naar diegene die al sterk zijn, die al die knowhow hebben, die dus dat bovengemiddeld succes makkelijker kunnen halen. Daarover had ik graag toch nog wat meer uitleg gekregen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal eerlijk zijn: ik ben zwaar teleurgesteld in het advies van de sociale partners. Ik vind dat eigenlijk voor een stuk onbegrijpelijk als ik dat advies lees. Misschien sluit het wat aan bij de analyse van collega

Verbeurgt maar hij geeft toch een andere wending. Het is voor mij duidelijk dat de ambities en de plannen van deze Vlaamse Regering precies allemaal wat snel gaan voor de sociale partners. Over een aantal ambities vragen ze zich af wat de Vlaamse Regering van plan is, of zij daar echt werk van wil maken en geven ze de indruk dat ze niet kunnen volgen.

Dat is de indruk die ik heb als ik dat advies lees, terwijl ik denk dat ze naar de realiteit moeten kijken. We hebben het er al zo vaak over gehad. Hoeveel vacatures staan er open? Hoeveel werkzoekenden hebben we? We zijn het erover eens dat het niet genoeg is, dat we ook naar de inactieven moeten kijken. Dat gaat over een hele grote groep, een diverse groep, met onder anderen ook leefloners. Daar ligt nog potentieel. Kijk naar de cijfers die ik begin dit jaar heb opgevraagd. Van de huidige leefloners is ongeveer de helft ingeschreven bij VDAB en van die helft zijn er vier op de tien die binnen het jaar werk vinden. Dat betekent dus dat op de hele groep leefloners er amper een op de vijf na een jaar een job vindt, een op de vijf van de hele groep leefloners. Het is dus duidelijk dat we uit een ander vaatje moeten tappen, dat de manier waarop het vandaag gebeurt onvoldoende is, niet werkt. Ik denk dat we dus juist alle kansen moeten grijpen om ervoor te zorgen dat we dat cijfer naar omhoog krijgen, dat we meer van die leefloners ook aan het werk krijgen.

Vroeger kon je zeggen dat er geen werk was, vandaag kun je dat niet meer zeggen. Er zijn ongelooflijk veel vacatures die open staan en dan krijg ik het niet uitgelegd aan de mensen buiten dat we niet te veel moeite zullen doen om leefloners aan te slag te krijgen. Ik denk dat het belangrijk is dat we daar net meer moeite voor gaan doen. Waarover gaat dit? Dit gaat over de verplichte inschrijving van leefloners bij VDAB, verplichte inschrijving, zorgen dat die op de radar komen van VDAB, zoals we inderdaad gedaan hebben bij de Oekraïense vluchtelingen, zoals we dat ook gedaan hebben vanaf 1 januari voor de mensen die een sociale huurwoning hebben. Het lijkt me gewoon logisch dat je dat doet, zodat VDAB die mensen alvast kent, al voor zich krijgt en dan samen nagaan wat die mensen kunnen, wat hun capaciteiten zijn, welke mogelijkheden ze hebben op de arbeidsmarkten. En dan kunnen ze op maat gaan zoeken waar ze eventueel terecht kunnen. Dat is het tweede deel van die conceptnota: goede samenwerking met die lokale besturen. 'What's the problem'?

Ten derde moeten we zorgen dat gemeenten die het daar beter in doen, beloond worden, dat je die gemeenten, die natuurlijk een belangrijke rol spelen bij de begeleiding van leefloners, responsabiliseert. Dat lijkt me ook niet zo onoverkomelijk. Ook daar mijn vraag: 'What's the problem?' Dus ik begrijp dit advies totaal niet, behalve dat ik hierin zie dat het allemaal wat snel gaat, dat ze de ambities van de Vlaamse Regering niet kunnen volgen. In ieder geval, minister, noteer ik van u dat u zegt dat u er absoluut mee doorgaat, ik steun u daarin.

Ik heb nog een kleine, bijkomende vraag. Ik ben van één ding wel gecharmeerd in het advies van de SERV, namelijk dat ze vragen om die financiering te laten samenlopen met het opleggen van KPI's en streefcijfers. Die sociale partners willen KPI's en streefcijfers. Is dat dan ook iets dat ze willen doortrekken richting VDAB? Wat denkt u daarvan? Ik zou denken dat als ze hiervoor pleiten, het misschien handig zou zijn dat ze dat ook in hun eigen winkel eens doen, waar ze in de raad van bestuur zitten, namelijk VDAB. Minister, wat denkt u van dit stukje van het advies?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord. Ik heb enkele bedenkingen. Ik ben ook een beetje getriggerd door de twee voorgaande collega's die zijn tussengekomen.

Ik zal beginnen met twee Bond zonder Naam-uitspraken. Collega Ongena, u vraagt wat het probleem is en of we te snel gaan. Ik denk: haast en spoed zijn zelden goed. Wil je snel gaan, ga dan alleen, wil je ver geraken, ga dan samen. Voilà, dat zijn de enige twee spreekwoorden die ik zal gebruiken, maar ik denk dat dat het probleem wel voor een groot stuk samenvat. Het is vooral haastwerk, en gaat over efficiëntie en effectiviteit. Ik denk dat die net in vraag gesteld wordt, en ik denk dat dat een terechte zaak is. Ik herhaal mijn punt van hiervoor: als je vragen stelt en kritische opmerkingen maakt, kan het alleen maar beter worden. Ofwel geef je een sluitend antwoord, ofwel wordt er verder aan gepookt en worden er verdere vragen gesteld, en moet je er een antwoord op formuleren. Op dat vlak zie ik het probleem dus niet, om heel eerlijk te zijn.

Minister, u hebt een antwoord gegeven en er zijn drie dingen die ik daarover wil zeggen. U hebt een antwoord gegeven dat een beetje alle kanten uitgaat. Collega Ongena hoort erin dat u vooral wilt voortdoen. Collega Verbeurgt en ik horen eerder dat u met de sociale partners de deur wilt openhouden en ervoor zorgen dat jullie er samen uit geraken. Kunt u straks toelichten wie van ons gelijk heeft? Zult u gewoon voortdoen zoals het nu is, of gaat u toch nog de deur opendoen en is er de mogelijkheid om opnieuw naar de tekentafel te gaan? Voor mij is het nu niet helemaal duidelijk.

Als het gaat over kritische opmerkingen die gemaakt worden: er is helemaal niets mis met zicht krijgen op de doelgroep, zoals collega Ongena daarnet heeft aangehaald. De vraag is of zicht willen krijgen op een doelgroep gelijk staat aan verplicht inschrijven bij VDAB. Als je iemand inschrijft bij VDAB, is het toch om die te laten doorstromen naar werk, en toch niet om zicht te krijgen op een bepaalde doelgroep? Als dan blijkt dat die mensen helemaal niet geschikt zijn om naar werk toegeleid te worden, ze een ander profiel hebben en een ander soort ondersteuning nodig hebben, dan gaat het toch net voor frustratie zorgen? Zowel voor mensen die zich verplicht moeten inschrijven bij VDAB om dan te horen dat ze verkeerd zitten, als voor mensen die bij VDAB werken en het allemaal opvolgen, wat dan uiteindelijk een maat voor niets blijkt te zijn, is dat toch nutteloos werk? Dat is toch niet effectief en efficiënt, dat helpt ons toch niet om bij die doelstelling te komen die u zelf naar voren schuift om zoveel mogelijk mensen toe te schuiven naar werk op maat? Ik denk dat dat een eerste belangrijke opmerking is die we in het achterhoofd moeten houden.

Minister, u hebt het vaak over 'zijn bekend bij VDAB' of 'zijn ingeschreven bij VDAB'. Ik vraag me af of er een verschil is tussen die twee, want het is wel effectief een verschil. Als men zegt 'is bekend bij VDAB', dan kunnen dat mensen zijn, profielen, die niet toegeleid kunnen worden naar werk, mensen die een ander type profiel hebben. 'Ingeschreven zijn bij VDAB' wil zeggen dat je effectief naar werk toegeleid kunt worden. Voor mij is het hier onduidelijk, want als je iedereen verplicht laat inschrijven bij VDAB, zullen er na een tijdje mensen zijn die er niet thuishoren. En dan ben je gedeeltelijk inefficiënt tewerk aan het gaan, en inefficiënt je werk aan het doen.

Dat tweede aspect is hier daarnet al aangehaald en ik zal er niet te veel over zeggen. Met dat mattheuseffect bij lokale besturen lijkt het alsof men nu, in het laatste jaar van deze legislatuur – excuseer collega Ongena, het is het gevoel dat ik ook heb – snel wil tonen dat men daadkrachtig optreedt. Maar daadkrachtig optreden, of zoals collega Verbeurgt het heel mooi heeft gezegd, met iedereen naar voren gaan, is niet hetzelfde als een gameplan hebben, weten hoe je je doel wilt bereiken en dat op een efficiënte manier uitrollen. En dat lijkt hier nu ook vandaag niet het geval te zijn. Het feit dat er dan sprake is van, of toch de vrees voor, dat mattheuseffect, waarbij sommige gemeentes versterkt worden en zij die al lang in de problemen zitten en moeite hebben om mensen op de juiste manier

toe te leiden, daarvoor gestraft zouden worden, zal ons helemaal wegbrengen van waar we willen zijn. Dat is toch een resultaat dat we allemaal niet willen hebben.

En dus kom ik terug bij mijn oorspronkelijke vraag, minister. Is er ruimte om terug naar de tekentafel te gaan met de sociale partners? Of heeft collega Ongena u goed begrepen en zult u overal voortdoen met wat het nu is, en hebben zij zich daarnaar te schikken?

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, ik denk dat niemand echt goed door heeft waar we zijn. We zijn aan de tekentafel, en dus moeten we niet terug naar de tekentafel. Het idee om te werken met een conceptnota, bestaat er natuurlijk in dat je een tekentafel creëert waarbij je mensen uitnodigt om er input of advies op te geven, zoals dat nu ook met de sociale partners is gebeurd. Mocht de regering ervoor gekozen hebben meteen met een decreet te komen, zou dat anders zijn. Hier is ervoor gekozen een conceptnota neer te leggen, met de bedoeling daar natuurlijk reacties op te verzamelen en daar dan mee aan de slag te gaan. Het is aan de minister om nog eens verder te duiden hoe hij daarmee verder aan de slag gaat. Ik denk dat de tegenstelling die men hier probeert te creëren, namelijk of we voortdoen of niet, een valse tegenstelling is. Het gaat erom dat iedereen, en zeker ook de sociale partners, nuttige input kan geven.

Ik heb de voorbije maanden heel wat gesprekken gehad met mensen die op lokaal niveau bezig zijn met werkgelegenheidsbeleid. Daaruit heb ik geleerd dat er echt wel nog heel veel marge is voor een betere samenwerking tussen VDAB en OCMW's als het gaat over het activeren van leefloners. De ideeën uit de conceptnota en de uitwerking ervan in een decreet zijn dus echt wel nuttig en nodig. Dat zijn ze niet alleen voor de verplichte inschrijving, maar vooral voor de manier waarop die samenwerking gaat verlopen.

Daarom heb ik nog eens twee concrete vragen, minister.

Die indicering is heel belangrijk. We moeten ervoor zorgen dat er op het niveau van de OCMW's op dezelfde manier een indicering gebeurt van deze mensen zoals werkzoekenden bij VDAB worden ingeschaald en de mogelijkheden worden bekeken. Zo kan die overdraagbaarheid heel vlot verlopen. En er is het omgekeerde, waarbij op het einde van een traject, in het slechte geval eigenlijk, wordt vastgesteld dat de betrokkene niet meewerkt in een activeringstraject. Hoe gaat die communicatie verlopen, en hoe gaat het OCMW input krijgen van VDAB en omgekeerd?

Als antwoord op de vraag van collega Ongena denk ik, zei u gisteren al dat er voor 73 of 74 Oekraïners vanuit VDAB het signaal was gegeven naar OCMW's dat er iets schortte aan de bereidheid van de betrokkenen om mee te werken aan een traject richting arbeidsmarkt. Ik denk dat we die flow ook – en dat kan ook een meerwaarde zijn van dit decreet – moeten regelen en vastleggen, zodat er ook een bepaalde duidelijkheid en zekerheid voor bestaat. Die moet bestaan voor zowel de mensen die bij VDAB en OCMW's aan de slag zijn, als voor de betrokken leefloners, zodat ze zich goed bewust zijn van de impact van hun eigen acties of het gebrek eraan, mocht dat er zijn. Dat zijn voorbeelden van de meerwaarde van een decretaal kader, denk ik, voor die inschrijving van leefloners bij VDAB.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik denk dat we hier ons doel goed voor ogen moeten houden. De Vlaamse Regering heeft een zeer duidelijk doel en dat is die 80 procent tewerkstellingsgraad. Collega Verbeurgt, u somt heel wat maatregelen op die genomen zullen worden. Ik denk dat dat heel duidelijk aantoont dat er heel wat beweegt. Ik kan dat alleen maar toejuichen. Als wij op het terrein bij werkgevers komen en ook met werknemers spreken, dan horen wij dat die krapte op de

arbeidsmarkt niet alleen een enorme last is voor de werkgever, maar ook voor alle andere werknemers die veel meer taken op zich moeten nemen. Op het einde kom je in een vicieuze cirkel waar die werknemers ook overbelast raken en dergelijke meer.

Minister, ga hier dus absoluut mee verder. Wij kunnen alleen maar aanzetten tot spoed. Haast en spoed is zelden goed, maar in dezen mogen we niet treuzelen. Ik ben heel teleurgesteld in de reactie van de SERV, want dit komt iedereen ten goede. Daar moeten we geen tegenstellingen in zoeken. Dan verwacht ik eerder van de SERV dat ze positief en constructief meewerken in plaats van afremmend en afbrandend te adviseren.

Het is belangrijk dat er sowieso een betere datadoorstroming tussen de OCMW's en VDAB komt. Ook dat zou al heel veel oplossen. Collega Annouri, VDAB is natuurlijk ook dataregisseur. Zij hebben nu al zicht op 9 procent mensen die niet inzetbaar zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat VDAB, in zijn rol als data-regisseur, nagaat hoe de populatie eruitziet en daarbij met bepaalde stappen rekening houdt.

Dan is er de kritiek van een bepaalde vakbond die zegt dat we moeten opletten en dat die mensen misschien wel een trauma of dergelijke meer hebben. Er zullen Oekraïners bij zijn die verschrikkelijke zaken hebben gezien, net zoals alle andere vluchtelingen die hier zijn. Ik ben dinsdag nog naar een kamp geweest en heb daar met veel mensen gesproken, ook met de mensen die de medische component voorzien. Die verhalen zijn inderdaad verschrikkelijk en daar zitten heel wat mensen tussen met trauma's en dergelijke meer.

Maar we zullen toch die mensen absoluut niet alleen behandelen als slachtoffer, maar hen ook verder emanciperen, en kijken waar het wel mogelijk is om die mensen in te zetten. Als we zien dat we nu zelfs inzetten op asielzoekers die hier maar vier maanden zijn, waarom zouden we dat dan niet doen met andere categorieën van mensen die hier al langer zijn? Natuurlijk rekening houdend met bepaalde, heel specifieke en individuele contexten die mensen met zich meedragen, en waar we niet anders kunnen. Ik zie daar alleen een positief effect en ik heb er een hekel aan als er gecommuniceerd wordt en mensen enkel en alleen worden weggezet als slachtoffer. Daarom reageer ik ook telkens als ik het zie gebeuren.

Minister, het heeft inderdaad opgebracht om de mensen zich bij VDAB te laten inschrijven. We hebben altijd gezegd dat die inschrijving niet voldoende is en dat we verder moeten inzetten op werkelijke tewerkstelling. Dus die cijfers zijn ook heel belangrijk. Maar als we nu richting die 55 procent gaan, dan zien we daar nog groeimarge, net zoals bij leefloners. 55 procent is absoluut niet voldoende, en ik juich enkel en alleen maar toe dat u de Vlaamse bevoegdheden maximaliseert, maar kunt u mij ook vertellen hoe en wanneer u dit verder zult uittekenen en wanneer u met dat decreet komt? Kunt u daar een verdere timing geven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat we het eens zijn dat we geconfronteerd worden met een van de allergrootste uitdagingen voor de toekomst van de welvaart in dit land en in onze regio, namelijk voldoende mensen aan de slag laten gaan. We hebben hier al zo vaak gezegd dat die grens van 80 procent gewoon een absolute noodzaak is. Daarom is het belangrijk dat we zoveel mogelijk Vlamingen zo snel mogelijk aan de slag krijgen. En dat we daarvoor verschillende initiatieven uitrollen, waarvan veel gelijktijdig en parallel elkaar versterkend, dat is uiteraard nodig. Want die arbeidsmarkt staat in brand. Dus dat is, wat mij betreft, een heel bewuste strategie, ook met alle partners samen. Ik wil hier zeker in dialoog mee verder doen. We zitten nu aan de tekentafel, dus ik kan daar ook heel duidelijk in zijn.

Collega Ongena, ik denk dat ik uw tussenkomst in grote mate kan onderschrijven. Uw KPI-vraag lijkt me inderdaad een interessant aandachtspunt om daarin dat verder gesprek met hen op te nemen, maar het is natuurlijk vandaag niet zo dat er bij VDAB helemaal niet met KPI's wordt gewerkt. Ik vind ook dat ze de goede cijfers mogen tonen en daar fier op mogen zijn. Want ze staan vandaag onder druk en kregen wat kritiek, maar als de cijfers goed zijn, dan mag dat ook gezien worden. Ik ben een absoluut voorstander van het meten van wat je doet en dat ook heel transparant te delen.

Ik heb daarstraks ook al verwezen naar waarover het voor mij in essentie gaat, namelijk het dichterbij elkaar brengen van de eigen expertises van OCMW's, VDAB en de lokale besturen. De OCMW's hebben die wettelijke bevoegdheid vanuit het welzijnscomponent en de zorg voor de mensen die dat leefloon nodig hebben, om die beoordeling te maken. Maar werk is een hefboom. Werk is een component die we veel eerder in dat gesprek, in dat overleg en in dat dossier moeten durven in te brengen.

Ik moet eerlijk toegeven dat ik de voorbije weken en maanden wat geschrokken ben. Ik dacht dat organisaties als de VVSG en de SERV structureel met elkaar in overleg gingen op periodieke basis. Dat is niet zo. Naar aanleiding van de werkgelegenheidsconferentie hebben we vastgesteld dat we daar toch nog wat werk hebben om die partijen samen te brengen, om dat lokaal arbeidsmarktbeleid uit te werken, dat geënt is op dat Vlaams arbeidsmarktbeleid, met dezelfde finaliteit: zoveel mogelijk Vlamingen aan de slag. Dat verloopt op zich positief, want we hebben daar wel wat stappen gezet de voorbije weken, in de juiste richting, denk ik. Dit voorstel, wat hier in de conceptnota staat, is daar een belangrijk onderdeel van. Ik maak me sterk dat we dat ook met hen verder kunnen uitvoeren.

Als ik verwijs naar het sneller dichterbij elkaar te brengen van de arbeidsmarkt-component en de welzijnscomponent, om mensen te versterken via werk, dan denk ik – als u spreekt over die indicering, collega Bothuyne – dat iedereen daarin zijn rol kan, mag en moet spelen, maar dat we wel een stukje respect moeten hebben voor elk zijn competentie en expertise op dat vlak.

Wat de concrete vraag naar de timing betreft, denk ik dat ik voor een aantal sporen wel naar de timing heb verwezen. We gaan nu verder met de conceptnota. Wat het activeringspact betreft denk ik dat het de bedoeling is om nog voor de zomer naar de regering te gaan.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u zei dat jullie een reeks 'elkaar versterkende' maatregelen nemen. Dat is natuurlijk net wat de SERV ontkent: ze versterken elkaar niet. Ze werken elkaar tegen. Daar denk ik dat u toch eens het debat ten gronde moet voeren, met de SERV, met de sociale partners. Hoe komt het dat zij een totaal andere lezing hebben? Zij zeggen dat ze elkaar tegenwerken, en u zegt dat ze elkaar versterken. Ik denk dat daar een groot deel van de knoop zit.

U zegt dat u hebt moeten vaststellen dat er weinig structurele samenwerking is. Collega Ongena zegt: 'What's the problem?' Het probleem is het feit dat u na negen jaar aan de macht, als Vlaamse Regering tot de vaststelling komt, in uw eigen analyse, dat het beleid niet werkt. U hebt negen jaar de tijd gehad, en u komt nu tot de vaststelling dat wat jullie doen niet werkt. En dan probeert u snel-snel nog van alles te doen, om toch maar te tonen dat jullie van alles gedaan hebben. Ik stel me dan de vraag wat u de voorbije negen jaar gedaan hebt. Wat heeft deze regering de voorbije negen jaar gedaan? En dat is ook wat leeft bij de sociale partners. *(Gelach)*

Het gaat niet over het activeringsbeleid op zich, maar over de manier waarop het wordt uitgerold. U kunt daarmee lachen, maar er worden vragen gesteld. Laat me de verplichte inschrijving voor de sociale huurders nog eens als voorbeeld gebruiken. De sociale huursector en VDAB waren niet klaar toen de brieven al verstuurd werden naar de sociale huurders. Sorry, maar dat is gewoon slecht beleid.

En dat is het probleem: u verliest daardoor bondgenoten, want het wekt frustratie op. Het is hier geen discussie over wel of niet activeren. Het is een discussie over de kwaliteit van het beleid. Er wordt u verweten dat u een slecht beleid voert, dat u het niet goed voorbereidt, dat het haastwerk is. En dat is natuurlijk de essentie van de discussie.

Mijnheer Ongena, ik zou luisteren naar de sociale partners, en niet meteen verwijten terugsturen en zeggen dat ze niet meewillen. Zo klinkt het bij u: "Wij zijn te goed bezig en ze zien niet hoe goed we bezig zijn."

Neen, uw eigen analyse is dat jullie niet goed bezig zijn, dat jullie niet genoeg doen. En wat jullie doen, werkt niet. Dus moeten jullie misschien uit een ander vaatje tappen, en hebben jullie misschien tijd verloren. Misschien moet u die analyse ook eens maken.

De voorzitter: Collega Ongena, u voelt zich ongetwijfeld aangesproken.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik vind het grappig dat de oppositie de regering verwijt dat ze tot op de laatste dag van de legislatuur initiatieven neemt. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Dat we in het voorlaatste jaar nog met conceptnota's komen, dat we decreten indienen, dat we nog beleid gaan voeren ... *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

We doen dat omdat we vaststellen dat we, ondanks alle maatregelen die we in het verleden hebben genomen, er nog niet helemaal zijn. Dat we nog iets meer moeten doen. Dat is blijkbaar een verwijt van de oppositie. Ik vind dat vreemd. Ik denk dat dat juist een compliment is aan deze meerderheid, aan deze regering, dat ze wel degelijk haar job blijft doen, en vooral moet blijven doen.

De situatie is wat ze is, natuurlijk. Wij hebben vandaag heel wat inactieve mensen, en een groot deel daarvan krijgt een uitkering. Ik vind dat we mogen verwachten van wie een uitkering krijgt dat hij of zij, in de mate dat hij of zij dat kan, gaat werken. Ik vind dat. Dat vind ik een basislijn. En dat is de basislijn die we met deze Vlaamse meerderheid, met deze Vlaamse Regering, volop willen doortrekken.

Dat geldt ook voor mensen die een leefloon krijgen. Die schrijven we in bij VDAB, zodat VDAB daarmee aan de slag kan. We zullen dat nagaan. We werken goed samen met lokale besturen. Als dan blijkt dat die leefloner onvoldoende inspanningen doet, zullen we tegen hem of haar zeggen dat het zo niet gaat, sorry. Als die te weinig inspanningen doet, dan nemen we dat leefloon af. Dat vind ik een flinks beleid, dat we moeten blijven voeren, en waar ik van gedacht had, als ik uw voorzitter hoor, collega Verbeurgt, dat u mee op die lijn zat, dat u opnieuw aanknoopte bij de actieve welvaartstaat van het begin van dit millennium. *(gelach en opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

Maar blijkbaar zit u wat te hinken op twee benen, want als we toch maatregelen nemen, dan vindt u allerlei excuses, en verstopt u zich. Dan zegt u dat het niet afgestemd is, en dat we ook moeten luisteren. We moeten doorzetten. Minister, u hebt gelijk. We moeten doorzetten. Ja, we moeten luisteren, en als het moet hier en daar wat bijsturen. Dat is geen enkel probleem. Maar de lijnen die in de

conceptnota zitten, moeten we doorzetten, want het zijn de enige juiste lijnen om ervoor te zorgen dat we die een op de vijf die we vandaag hebben, optrekken. Ik vind dat gewoon een kwestie van rechtvaardigheid, en ook solidariteit.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, voorzitter, sta me toe om na deze emotionele rollercoaster toch even de stem van de redelijkheid en de kalmte terug te brengen. *(Gelach)*

Ik wil drie opmerkingen maken die ik wel belangrijk vind. U geeft aan dat u initiatieven neemt, minister. Collega Ongena zegt dat jullie hier het verwijt krijgen dat jullie in het voorlaatste of laatste jaar nog volop bezig zijn. Laten we eerlijk zijn, dat is het verwijt niet. Neem initiatieven. Voer beleid, in godsnaam, tot de laatste dag. Maar zorg ervoor – en dat zijn de woorden die ik in mijn eerste tussenkomst al heb gebruikt – dat het effectief is, dat het het nodige resultaat zal behalen, dat het niet gewoon iets doen is om te laten zien dat u iets doet. Daar komt de grootste kritiek op. Dat zijn de grootste vragen die gesteld worden door de sociale partners en de SERV. Zal het zo zijn? Men stelt dat in vraag.

Een tweede opmerking, collega Ongena – collega De Vreese heeft het ook kort aangehaald en ik denk ook de minister – gaat erover dat jullie alle drie teleurgesteld waren in de toon van het advies. Ja, als je advies vraagt, mag dat alle richtingen uit gaan. Als je dat liever niet hebt, vraag dan geen advies. Je kunt niet zeggen dat je advies wilt en dat je het liefst zou willen dat het in die richting gaat, dat het wat positief is en meegaat in wat jij voorstelt. Neen. Ik herhaal mijn punt nog eens. Als de SERV, die we toch allemaal wel naar waarde schatten, kritische opmerkingen heeft, kan dat ons alleen maar ten goede komen als politici. Neem dat ter harte. Weerleg het op een onderbouwde manier of ga ermee aan de slag.

En dan kom ik bij mijn laatste punt. De spanning die ik in mijn tweede vraag heb vermeld en die collega Bothuyne goed heeft proberen te ontmythen, komt weer naar boven bij collega Ongena, die zegt: "Doordoen, minister. Uiteraard luisteren, maar vooral doordoen." Ik kan dat moeilijk met elkaar rijmen, maar dat ligt misschien aan mijn constructieve houding, die denkt dat dat niet samengaat. Laat het mij dan zo samenvatten, als het gaat over de tekentafel waar collega Bothuyne het over heeft gehad. Als we effectief nog aan de tekentafel zitten, laat de mensen die kritiek hebben, dan mee bepalen wat er getekend zal worden in plaats van te zeggen: "Kijk, dit is mijn tekening", en hen toch maar te proberen overtuigen dat het een mooie tekening is. Zorg ervoor dat u echt de impact kunt laten gelden, dat u nu kunt bijsturen, en dat we goede initiatieven zullen krijgen in plaats van toch maar te tonen dat men van alles doet, om dan uiteindelijk tot de conclusie te komen dat het helemaal niet het juiste effect heeft en dat men helemaal geen stappen vooruit zet als het gaat over het sterker maken van onze arbeidsmarkt, maar dat het vooral voor een stuk symboolpolitiek zal zijn.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, ik vermoed dat iedereen het eens is over de doelstelling. Alleen de toon waarmee hetgeen de regering doet, wordt bejegend, is wat gevarieerd, afhankelijk van de positie van de betrokkene. Ik denk dat het belangrijk is om te luisteren naar wat de SERV zegt. Men heeft natuurlijk gelijk dat we rekening moeten houden met studiewerk dat gebeurt, maar de minister heeft ook aangegeven dat hij rekening zal houden met studiewerk dat gebeurt. Men heeft natuurlijk gelijk dat het belangrijk is om mattheuseffecten te vermijden. Dat is ook de bedoeling, om op een dergelijke manier te gaan werken en samenwerken tussen OCMW's en VDAB. En er moet een meerwaarde zijn van een decretale inschrijving. Die zit hem in het vormgeven van de manier van samenwerken, denk ik. Daar is zeker nog werk aan. We kijken uit naar de vrucht van het werk van deze

regering en het overleg met de sociale partners dat daartoe zal bijdragen. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activering van langdurig zieken door VDAB – 2892 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, de aanleiding van deze vraag zijn cijfers die VDAB zelf bekendmaakte over de activering van langdurig zieken. We kennen het probleem. Ik ga het niet in detail uitleggen. We zitten met heel veel mensen die langdurig ziek zijn in Vlaanderen. Dat is een heel belangrijke groep van inactieven die we toch voor een groot deel, of zoveel mogelijk, weer aan de slag krijgen. Er is een goede samenwerking met de federale overheid. Die heeft 88 terug-naar-werkcoördinatoren geëngageerd.

Natuurlijk rekenen we ook hier op VDAB. Die heeft met het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) een ambitieuze overeenkomst gesloten, die voorziet dat er dit jaar tienduizend langdurig zieken zouden worden begeleid. Vorig jaar waren dat er nog 7500. De ambitie is – ook hier veel ambitie – om tegen 2024 naar 12.000 te gaan.

Nu, we weten dat het cijfer van VDAB in 2022, die 7500, niet gehaald is, want het bleken er maar 4100 te zijn die een traject gevolgd hebben bij VDAB. Daarom heb ik toch wat vragen. Ik lees ook dat men dit jaar al 6453 mensen aan het begeleiden is. Men sprak van een recordaantal. Dat is dan hoopvol, maar goed, ik wil toch wat doorvragen.

Minister, hoe valt te verklaren dat VDAB de vooropgestelde trajecten vorig jaar niet heeft kunnen realiseren?

Welke aanpassingen gaat men doen – of heeft men misschien al gedaan als ik de communicatie lees –, zodat men de ambitieuzere doelstellingen voor dit jaar en ook volgend jaar wel kan halen? Is daar een koers voor uitgetekend?

Merkt VDAB ook al het positieve effect van de terug-naar-werkcoördinatoren in het verloop van die trajecten?

Welke extra inspanningen zullen nodig zijn om het vooropgestelde doel volgend jaar wel te behalen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ongena, we zijn er de afgelopen jaren inderdaad niet in geslaagd om een hogere instroom te bekomen dan 4500 nieuwe activerings-trajecten voor langdurig zieken bij VDAB. Ik vind dat zeer teleurstellend. Ik ga daar ook heel duidelijk in zijn. Gelet op de grote uitdagingen op de arbeidsmarkt en de kansen die we kunnen bieden, is dat een ondermaats resultaat.

De verklaring is tweeledig. Eén, zolang mensen niet toegeleid worden, kunnen ze ook niet begeleid worden. Zo simpel is het. De ziekenfondsen zijn bevoegd voor de socioprofessionele re-integratie van als arbeidsongeschikt erkende leden. Het zijn de adviserend artsen van de ziekenfondsen die instaan voor de inschatting of burgers klaar zijn om stappen naar werk te zetten en of daarbij ondersteuning

nodig is van VDAB en/of partners. Met andere woorden, VDAB is voor een groot deel afhankelijk van de federale overheid en de mutualiteiten voor de toeleiding van langdurig zieken. Daarnaast dient voor acties op de werkvloer of voor een gedeeltelijke werkhervatting ook steeds goedkeuring te worden gegeven door de adviserende arts van het ziekenfonds.

Wat uw tweede vraag betreft: de onderhandelingen zorgden voor onzekerheid en een afwachtende houding bij de betrokken partners. Het heeft ook meer voeten in de aarde gehad om de terug-naar-werkcoördinatoren aan te werven en te laten starten. Hoewel we nog geen rechtstreeks kwantitatief effect zien in de instroom van de trajecten door de komst van de terug-naar-werkcoördinatoren, geven de bemiddelaars van VDAB en zijn partners wel aan dat ze er positieve ervaringen mee hebben en dat er een vlotte communicatie en samenwerking is op klantniveau.

Tot dit jaar kwam de instroom binnen de trajecten van de raamovereenkomst dus uitsluitend vanuit en na goedkeuring van de ziekenfondsen. Eind december, dus vorig jaar, werd het vernieuwde raamakkoord dan ondertekend, waardoor het sinds dit jaar mogelijk is dat langdurig zieken zich spontaan kunnen aanmelden bij VDAB, zonder voorafgaandelijke doorverwijzing of toestemming van hun adviseerend arts. Dat is een volledig nieuw gegeven. Dat kwam tot stand na signalen van VDAB. Dankzij 'routing C' – voor de kenners – kunnen trajecten voor burgers die langer dan een jaar arbeidsongeschikt zijn en spontaan bij VDAB aankloppen voor dienstverlening, snel opgestart worden met enkel een administratieve check vanuit de ziekenfondsen op de duurtijd van de arbeidsongeschiktheid. Zo noemen we die procedure.

Collega Ongena, we hebben tegelijk in 2022 een pilootproject opgezet tussen VDAB, IDEWE en Mensura om de aanmelding vanuit arbeidsartsen naar VDAB te onderzoeken als extra instroomkanaal. Voor dat project lag de ambitie op 145 werknemers, maar finaal zijn er 235 ingestroomd. De uitstroom naar werk kan nog niet voor iedereen worden gemeten omdat de trajecten nog lopende zijn, maar voorlopige resultaten kunnen wel met enige positieve voorzichtigheid worden gedeeld. Voorlopig kunnen we al van 132 deelnemers meten wat hun statuut is twaalf maanden na het einde van hun traject: 41 procent daarvan is uitgestroomd naar een nieuwe job. Momenteel zijn we in overleg met de federale collega's om deze extra instroom ook structureel mogelijk te maken.

U vraagt naar de stand van zaken richting de tienduizend trajecten in 2023. VDAB staat klaar om wie aangemeld wordt, in begeleiding te nemen. We zagen een geleidelijke toename in het aantal aanmeldingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Als we nu naar de cijfers kijken, zien we dat 3555 als arbeidsongeschikt erkende burgers zich bij VDAB ingeschreven hebben tot mei dit jaar, dus januari tot en met mei. Als we dat mogen extrapoleren, hoop ik dat we ver boven de zeventuizend gaan dit jaar.

Om de achterblijvende instroomcijfers in het licht van de ambitie van die tienduizend te halen, wordt tijdens de volgende stuurgroep op 28 juni met alle partijen – het RIZIV, de ziekenfondsen en VDAB – nog eens besproken welke knelpunten er in de aanmeldingen zijn en hoe we die verder kunnen aanpakken. Om die operationele knelpunten stelselmatig weg te nemen, zijn we in nauw overleg met mijn federale collega Vandenbroucke.

Tegelijk blijft VDAB niet bij de pakken zitten. VDAB richtte in mei een communicatiecampagne naar personen met gezondheidsuitdagingen. Gebruikersorganisaties zoals patiëntenverenigingen en partners van VDAB zullen mee instaan voor het verspreiden van de boodschap dat VDAB en partners dienstverlening bieden voor elke werkzoekende, zeker ook voor burgers die kampen met gezondheidsproblemen of een arbeidsbeperking.

Daarenboven ontvingen alle Vlaamse huisartsen in mei een affiche om in hun wachtkamer op te hangen om patiënten te sensibiliseren om stappen richting werk te zetten. Tegelijk blijft VDAB inzetten op veelvuldig informeren, kennisdeling en casebesprekingen met de behandelende arts en re-integratiesector om de krachten te bundelen. Deze maanden vindt er in dat kader ook in elke provincie een ronde van Vlaanderen plaats.

Ook met het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) zijn recent nieuwe afspraken gemaakt over de toeleiding. Wie met GTB in contact komt op het terrein kan op een snelle en laagdrempelige manier instromen in een traject in het raamcontract.

Ik verzeker u dus, collega Ongena, dat alle partijen de aanpak intensiveren om zo de ambitie van de verhoogde doelstellingen die we hebben gesteld, samen te kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik zit met een probleem. Ik had een paar bijkomende vragen, maar u hebt er al op geantwoord. Ik ga er dus niet zoveel meer stellen.

In alle duidelijkheid denk ik dat het goed is. Er is duidelijk een knop omgedraaid. De samenwerking verloopt beter. De instroommogelijkheden zijn vergroot waardoor het wel de goede kant uitgaat. We weten natuurlijk dat 7500 of 10.000 een zeer beperkt aantal blijft als je kijkt naar de heel grote groep langdurig zieken. Maar goed, Rome is niet op een dag gebouwd. Het is belangrijk dat men deze nieuwe manier van werken alle kansen geeft en dat die hopelijk op termijn verder kan worden uitgebreid.

Inschrijven, opvolgen en een traject opstarten, is een ding. Zorgen dat die mensen effectief aan de slag gaan, is een tweede. Daar gaf u een cijfer van 132 en daarvan 41 procent. Zijn er al wat meer? 132, is dat een heel laag cijfer? Hoe zit het in het algemeen? Zijn er al cijfers over die paar duizenden trajecten van vorig jaar, die 4000 en zoveel, maar misschien ook al de 3000 en zoveel van dit jaar? Is er al wat zicht op hoeveel van die mensen effectief na zo een traject aan de slag zijn gegaan? Waarschijnlijk is dat vooral deeltijds, maar goed, aan de slag is aan de slag. Hebt u daar al een zicht op? Mocht dat niet zo zijn, is het dan mogelijk om dat alsnog te bezorgen? Dat is natuurlijk de hoofdbekommernis. Ze in een traject steken is een ding, maar het is vooral de bedoeling om mogelijk terug aan de slag te gaan. Kunt u daar misschien iets meer duidelijkheid over geven? Als dat op dit moment niet lukt, kan dat dan misschien nadien worden nagestuurd?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dit weekend konden we het dubbelinterview lezen met u, minister, en minister Somers. Er werden interessante cijfers vermeld. Ik lees ze voor. Er zijn 250.000 langdurig zieken in Vlaanderen. Daarvan zit amper 2,7 procent in een Vlaams traject naar werk. Dat is natuurlijk heel weinig. We hebben dan waarschijnlijk de reflex om snel met het vingertje te wijzen naar VDAB. Maar dat is maar een fractie van het verhaal. De beoogde 10.000 trajecten voor VDAB is amper 4 procent van het totaal aantal langdurig zieken. Ondertussen blijft de Vivaldiregering verantwoordelijk voor die andere 96 procent. Als er wordt gewerkt op basis van vrijwilligheid, dan is de toeleiding cruciaal. Ik hoor dat de toeleiding naar VDAB door de ziekenfondsen en de terug-naar-werkcoaches niet van een leien dakje loopt. Minister, kunt u daar wat meer toelichting over geven? U hebt daarnet gesproken over het aantal ingeschrevenen bij VDAB, maar hoeveel mensen komen zich spontaan melden? Ik veronderstel dat er meer mensen zijn die zich aanmelden dan het aantal inschrijvingen? Kunt u daar wat meer duiding over geven?

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik wil er zelf graag ook nog even bij aansluiten. Ik denk inderdaad dat het glas in deze wel halfleeg is als we kijken naar de resultaten. We zijn al jaren bezig met de opbouw van dit werk. We waren met de hoorzitting die we daarover gedaan hebben in de commissie, allemaal overtuigd van het belang om de samenwerking tussen het RIZIV, de ziekenfondsen en VDAB te intensifiëren. Vooral snelheid was daarbij belangrijk. Mensen die te lang als zieken thuis worden gezet en worden weggeduwd van de arbeidsmarkt, hebben het moeilijker om de stap terug naar de arbeidsmarkt te zetten. Snelheid was essentieel. Minister Vandenbroucke heeft dan de terug-naar-werkcoaches geïnstalleerd. Op zich is dat niet verkeerd natuurlijk, maar de vrees is in de hoorzitting al uitgesproken dat dat een vertragende factor zou zijn in de trajecten die zouden worden opgezet. Ik denk dus, minister, dat het heel belangrijk is dat u goed kijkt in welke mate die terug-naar-werkcoaches geen vertragende factor zijn in het toeleiden van mensen die potentieel hebben op de arbeidsmarkt en die op dit moment van een RIZIV-uitkering moeten leven, en we voldoende snel en kort op de bal kunnen spelen. Wordt de snelheid van de trajecten en van de toeleiding, naast cijfers van het totale aantal toeleidingen, gemonitord? Weten we hoelang deze mensen al in een ziektesituatie zitten en van een ziekte-uitkering moeten leven alvorens ze bij VDAB terechtkomen? En vooral: kunnen we erop werken om de snelheid van toeleiding te verhogen? Eventueel moeten we de terug-naar-werkcoaches op een andere manier inzetten of evalueren, maar het kan en mag niet de bedoeling zijn dat het federale beleid vertragend werkt voor de doelstelling die we allemaal samen hebben.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ga proberen om de vragen over de cijfers, in de mate dat we die hebben, te beantwoorden. Collega Ongena, dat ging over het pilootproject dat opgezet is tussen VDAB, IDEWE en Mensura om de aanmelding vanuit de arbeidsartsen naar VDAB als een extra instroomkanaal te onderzoeken. Daar hebben we de ambitie op 145 werknemers gelegd, maar uiteindelijk zijn er 235 ingestroomd. De uitstroom naar werk kon nog niet voor iedereen gemeten worden, maar daar hebben we voorlopige resultaten van 132 deelnemers, bij wie gemeten is wat hun statuut is 12 maanden na het einde van hun traject. Van die groep is 41 procent uitgestroomd naar een nieuwe job.

In de maand maart ging het om driehonderd spontane aanmeldingen van langdurig zieken. Andere cijfers kunnen uiteraard federaal opgevraagd worden. Wanneer we bij VDAB komen, weten we niet automatisch hoelang ze al ziek zijn. Dat kan natuurlijk in een individueel gesprek aan bod komen.

Collega Bothuyne, federaal hebben we inderdaad ook afgesproken hoe die doorstroom verloopt. Dat duurt inderdaad wat lang. Vandaar die specifieke procedure, Routing C, waarbij we burgers die langer dan een jaar arbeidsongeschikt zijn en spontaan aankloppen, sneller kunnen betrekken en sneller met hen aan de slag kunnen gaan richting werk.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik wil er gerust een schriftelijke vraag over indienen als dat beter is, maar ik blijf een beetje op mijn honger zitten. Ik heb er alle begrip voor dat u hier de cijfers over doorstroom naar werk van alle trajecten niet kunt geven. Ik heb begrepen dat die 41 procent over een proefprojectje gaat, terwijl het over enkele duizenden gaat. Dus daar is de vraag of kan worden opgezocht wat de effectieve succesratio is om die mensen weer aan het werk te krijgen en of het eventueel nadien rondgestuurd kan worden. Je hebt 250.000 langdurig zieken in Vlaanderen en die 10.000 is sowieso al een heel beperkt aandeel. Het is dan belangrijk om die 10.000 zoveel mogelijk effectief te laten doorstromen. Daarom

moeten we dat goed opvolgen. Ik kijk naar u om te vragen of het mogelijk is om die cijfers nadien nog door te sturen. *(Minister Jo Brouns knikt instemmend)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbuiting van arbeiders met Gent als draaischijf – 2924 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociale uitbuiting van Oost-Europeanen in Gent – 2957 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, na het losbreken van het Borealis-schandaal is er nu een nieuwe bom ontploft. Gent blijkt een draaischijf te zijn van misbruik en uitbuiting van arbeiders op grote schaal. In de pers konden we het volgende lezen: "Koppelbazen ronselen illegale werkkrachten in Gent en sturen ze uit naar de rest van het land. Daarbij worden woekerwinsten opgestreken door de ontduiking van sociale bijdragen en het niet-betalen van de wettelijke lonen."

De verhalen zijn schrijnend, minister. Mensen hopen op een beter leven. Er worden valse beloftes gedaan. Ze moeten hard werken en krijgen amper betaald. Een getuige vertelt hoe hij voltijds werkte voor 50 euro per week en in een klein kamertje moest logeren. Hij had amper geld over voor eten, nieuwe kleren of iets anders. Van loon naar werken en een betere toekomst uitbouwen voor jezelf en je familie is hier absoluut geen sprake. Van uitgebuit en misbruikt worden door criminelen die grof geld willen verdienen op de kap van de meest kwetsbaren op onze arbeidsmarkt, zeer zeker wel.

Na de Borealis-affaire gaf u aan prioritair te willen optreden tegen uitbuiting en misbruik. Opvallend is dat de arbeidsauditeur in Gent zelf aangeeft dat het steeds moeilijker wordt om te inspecteren en op te sporen. Een van de redenen is de veelzijdigheid waarmee criminelen de wetten proberen te omzeilen. Ik citeer opnieuw: "Arbeidsauditeur De Ketelaere ziet verschillende soorten misbruik. 'De ernst neemt echt toe. Soms worden mensen deeltijds aangenomen, maar werken ze dubbel en zo dus voltijds. Soms doppen ze of hebben ze ziekteverlof, terwijl ze eigenlijk aan de slag zijn. Er zijn ook systemen met postbusvennootschappen in het buitenland en met schijnzelfstandigheid.'"

Ik heb de volgende vragen voor u, minister.

Was u al op voorhand op de hoogte van de problemen van uitbuiting in Gent? Wanneer hebt u er voor het eerst iets van vernomen?

Welke stappen hebt u gezet, zowel naar collega-ministers als administraties toe, om dit probleem beter in kaart te brengen en op te sporen?

Welke stappen zijn er ondernomen om slachtoffers te ondersteunen en te begeleiden? Welke stappen gaat u nog zetten om ervoor te zorgen dat deze vormen van misbruik maximaal zullen worden tegengegaan en dat zij die criminele feiten plegen, daarvoor ook ter verantwoording zullen worden geroepen?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Collega Annouri zegt dat het een bom is die barst. Jammer genoeg is het volgens mij geen bom die barst, maar is het iets wat eigenlijk al lange tijd bestaat en wat nu ernstiger aan het toenemen is, wat het natuurlijk niet minder schrijnend maakt.

We vernamen inderdaad van het arbeidsauditoraat van Gent dat het gaat om steeds meer ernstige sociale uitbuiting bij Oost-Europeanen, voornamelijk bij Bulgaren. Koppelbazen en bendes ronselen mensen als illegale werkrachten in Gent, maar sturen hen ook verder uit naar de rest van het land. Volgens de arbeidsauditeur, die hier wel degelijk als expert kan spreken, is het steeds moeilijker om deze sociale uitbuiting op te sporen. Het arbeidsauditoraat kaart ook de complexe constructies met onderaannemers aan. Ook dat is ons niet onbekend, collega's.

Ook VDAB en het Jobteam van stad Gent zouden geregeld gelijkaardige gevallen registreren. Het gaat vaak om mensen in een kwetsbare positie die in dit zwarte circuit terecht komen. Slachtoffers dienen zelden een klacht in, omdat ze afhankelijk zijn van de mensen die hen uitbuiten, of uit vrees om afgeperst en bedreigd te worden.

Ten slotte deed de arbeidsauditeur enkele voorstellen voor de verschillende niveaus: eerst en vooral, duidelijkere tewerkstellingsregels voor bepaalde sectoren, zoals de vleesindustrie; ten tweede, het complexe systeem van onderaannemers aanpakken; ten derde, een betere registratie van de woonplaats van deze mensen door de overheden; ten vierde, betere dataopvolging en knipperlichtmodellen hanteren; ten vijfde, de opdrachtgevers van koppelbazen hoofdelijk aansprakelijk stellen voor sociale schulden.

Minister, in welke mate zijn uw diensten, zoals VDAB en de Vlaamse Sociale Inspectie, op de hoogte van deze illegale tewerkstelling in Gent? Werken zij daar ook op? Hoeveel gelijkaardige gevallen zijn er geregistreerd in Gent en in Vlaanderen?

Welke stappen onderneemt u om die malafide praktijken in te dijen? Hoe verloopt de samenwerking met de federale diensten voor deze specifieke problematiek? Wanneer hebt u contact opgenomen met uw federale collega-minister om deze problematiek aan te pakken?

Wat is uw standpunt over de verschillende voorstellen van de arbeidsauditeur?

Welke stappen onderneemt u binnen uw eigen bevoegdheid om deze problematiek aan te pakken? Verschillende zaken zitten immers ook op federaal niveau.

Kunt u de laatste vooruitgang toelichten van het decreet Ketenaansprakelijkheid waar u me bezig bent? Wat dit geval natuurlijk opnieuw aantoon, is dat het absoluut noodzakelijk is om ook op dat vlak verder stappen te zetten.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Als minister ben ik niet op de hoogte van elk onderzoek dat wordt gevoerd door de inspectiediensten, ik denk dat dat voor zich spreekt. Bovendien speelt ook het geheim van het onderzoek uiteraard een belangrijke rol. Daardoor mag ik de details van lopende dossiers niet kennen.

Ik kan dus niet ingaan op de inhoud van de zaak, maar kan wel zeggen dat sinds Bulgarije lid werd van de Europese Unie in 2007, er een grote instroom van Bulgaren is in Vlaanderen, in Gent in het bijzonder. Tot 2014 golden er overgangsmaatregelen, waardoor Bulgaren die in Vlaanderen wensten te werken over een arbeidskaart dienden te beschikken. Daardoor hadden mijn inspectiediensten meer mogelijkheden om een correcte tewerkstelling af te dwingen. Sinds 2014 hoeven Bulgaarse werknemers niet langer te beschikken over een arbeidskaart, en kunnen

er op het vlak van economische migratie dus geen voorwaarden meer worden opgelegd. Over Bulgaren ben ik op het vlak van economische migratie niet langer bevoegd.

De reden waarom de Vlaamse Sociale Inspectie in dit onderzoek betrokken was, was de focus op illegale uitzendactiviteiten. Zodra het nieuws over de uitbuiting van Bulgaarse werknemers vorige week aan het licht kwam, heb ik dus ook een ontmoeting geregeld met de Bulgaarse ambassadeur om na te gaan hoe we nog beter kunnen samenwerken om ook dit soort misbruik te voorkomen en aan te pakken. Dat overleg heeft geleid tot een aantal concrete resultaten. Zo is er onder andere een rechtstreeks contactpunt in Sofia, en een aanspreekpunt voor inspectiediensten als er twijfels zijn over de echtheid van Bulgaarse identiteitsdocumenten. Daarnaast willen de Bulgaarse autoriteiten hun burgers informeren over hun rechten als werknemer in Vlaanderen aan de hand van een infopakket dat ik hun zal bezorgen. Ik heb ook de vraag gesteld of de mogelijkheid bestaat om een Bulgaarse arbeidsattaché in België te stationeren, maar om budgettaire redenen in Bulgarije is daar momenteel nog geen mogelijkheid toe.

De strijd tegen sociale dumping wordt hoofdzakelijk op federaal niveau gevoerd, maar mijn inspectiedienst geeft mee uitvoering aan de programmatorische aanpak van de strijd tegen sociale dumping die vanuit de sociale inlichtingen- en opsporingsdienst wordt gecoördineerd.

Naast het opzetten van controleacties, is er onder andere ook aandacht voor preventieve maatregelen: datamining, kennisdeling tussen die inspectiediensten en dergelijke meer. Binnen het kader van haar bevoegdheden zet de Vlaamse Sociale Inspectie daar mee haar schouders daaronder. Dit situeert zich voornamelijk op het vlak van toezicht op het decreet Private Arbeidsbemiddeling. Indien de regelgeving niet wordt gerespecteerd, voorziet het decreet in strafsancties voor het bureau, en in het geval er sprake is van illegale uitzendarbeid kan de gebruiker bijkomend ook worden gesanctioneerd.

De sancties die het decreet actueel voorziet, zijn gevangenisstraffen van acht dagen tot een jaar, en geldboetes van 1000 tot 10.000 euro. Er wordt een laatste hand gelegd aan een decreetwijziging die voorziet in zwaardere straffen om illegale uitzendkantoren dus nog effectiever te kunnen bestrijden. Uitbaters van een illegaal uitzendbureau zullen in de toekomst gevangenisstraffen van één tot drie jaar riskeren. De strafrechtelijke geldboetes worden opgetrokken van 2400 naar maximaal 24.000 euro. Daarnaast wordt een bijkomende multiplicator ingevoerd, waardoor de straffen kunnen worden vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers. Dat verhoogt natuurlijk aanzienlijk de slagkracht van onze inspectiediensten, en ontraadt op die manier ook malafide ondernemingen om de regels met de voeten te treden. Elk werknemer die vermoedt benadeeld te zijn, of die slachtoffer geworden is van uitbuiting, kan altijd terecht bij het meldpunt van de Vlaamse Sociale Inspectie om klachten en wanpraktijken te signaleren. Indien we niet bevoegd zouden zijn voor de behandeling van de klacht, wordt die uiteraard overgemaakt aan de bevoegde dienst.

Als economische uitbuiting wordt vastgesteld, is het in eerste instantie van belang dat de slachtoffers worden opgevangen door de gespecialiseerde onthaalcentra. Het voorbeeld van Payoke is bekend, waar ze tot rust kunnen komen. Na die periode van rust kan VDAB de slachtoffers bemiddelen naar een andere en vooral veel betere job, waar hun rechten worden gerespecteerd. We hebben dat voorbij zomer nog gezien in de Borealis-case en de ACT-case (Antwerp Container Transport International). Een gelijkaardige werkwijze werd daar inderdaad voor gehanteerd.

De voorstellen die de arbeidsauditeur suggereert zijn zeer valabel, maar situeren zich voornamelijk op het federaal niveau, aangezien het hier gaat over de Europese

onderdanen. Mijn federale collega's van Werk en Sociale Zaken, Zelfstandigen en Mobiliteit hebben zich reeds geëngageerd om met de sociale partners van de bouw, de vleessector en de transportsector in overleg te treden over het beperken van de verticale onderaannemingsketen en een herziening van de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de loonschulden. Dat laatste is gelijkaardig aan de verstrenging van de ketenaansprakelijkheid voor die illegale tewerkstelling van derdelanders, die nu ook wordt uitgewerkt op mijn vraag. Het ontwerp van decreet werd op 17 februari van dit jaar voor de tweede keer principieel goedgekeurd. We werken nu aan de laatste verfijningen, we leggen de laatste hand aan het decreet. Zoals u weet heb ik ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal aspecten van au pairs, mede op vraag van jullie, mee te kunnen regelen. Dat behoeft nog wat verdere verfijning. We hopen dat decreet zo snel mogelijk hier aan jullie te kunnen voorleggen. Het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) dat uitvoering geeft aan de bepalingen van dat decreet, werd voor de eerste keer principieel goedgekeurd op 28 april laatstleden. Momenteel winnen we adviezen in van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA), de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De algemene principes van dat ontwerp van decreet werden positief onthaald toen we ze deelden met federale collega Dermagne. Ook de kabinetten Vandenbroucke en Clarinval waren positief.

De voorzitter: Dank u wel. Iedereen blij met het positieve nieuws.

De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat u duidelijk hebt aangegeven waarvoor u zelf mee bevoegd bent en waarvoor niet. U hebt aangegeven dat voor een heel groot deel het zwaartepunt van deze problematiek niet meteen onder uw bevoegdheid valt. Maar ik wil er toch nog een paar dingen extra aan toevoegen.

Ten eerste hebt u overleg gehad met uw Bulgaarse collega. Er zal in Sofia een contactpunt worden opgestart als ik het goed heb begrepen en men gaat mensen in Bulgarije informeren over hun rechten. Ik heb het er al eens een keer over gehad. Ik vind dat voor alle duidelijkheid heel belangrijk. Dat meen ik echt. Het rare is gewoon dat men mensen kan informeren over hun rechten. Dan komen ze hier toe en zijn ze volledig afhankelijk van mensen die hun werk geven en vaak ook een woonst. Daar is een discrepantie. Dan is er een soort machtsverhouding die niet correct is. Men kan dat wel weten, maar als men daar tegenin gaat, verliest men zijn woonst en verliest men alles. Als men op een andere plek is, durft men niet zomaar een beroep te doen op een dienst, als men die dan al kent. Mijn vraag is dus of het een mogelijkheid is om de informatiecampagne niet enkel daar te brengen maar ook hier te versterken. Als men iets ziet, als men met een geval geconfronteerd wordt, kan men mensen daarmee in aanraking laten komen om duidelijk het signaal te geven waar ze moeten zijn als ze iets meemaken en dat die hulp er effectief zal zijn. Kan daar meer op worden ingezet?

Ten tweede heb u aangegeven dat u beperkt verantwoordelijk bent in deze case. Maar er is wel iets waar u verantwoordelijk voor bent natuurlijk, als het gaat over lokale besturen. Collega De Vreese heeft kort verwezen naar een goed initiatief zoals Jobteam in Gent. Dat doet heel belangrijk werk. Ik weet dat u dat ook denkt. Ik denk dat de evaluatie van wat zij daar doen, positief is. Ze zorgen er vanuit het lokaal bestuur voor om mensen in kwetsbare posities te begeleiden en te helpen doorstromen naar duurzaam werk, waar ze beter beschermd zijn. Daar doen ze uitstekend werk in. Ik ken het cijfer niet van buiten. Ik wil niets verkeerd zeggen, maar ik dacht dat er rond de 70 procent doorstroom is. Dat zijn echt wel dingen waar je heel fier op kunt zijn.

Minister, ik denk dat hun huidig subsidiesysteem eind dit jaar voor een deel stopt. Garandeert u, kunt u garanderen, gaat u garanderen als minister dat dat soort projecten, zoals specifiek Jobteam in Gent – omdat dat een stad is die te maken heeft met de intra-Europese migratie – hun middelen zullen behouden en hun werk verder zullen kunnen zetten? Kunt u die garantie geven als minister die daar mee voor verantwoordelijk is?

Ik stel die vraag omdat u daarnet verwees naar Payoke, dat belangrijk werk moet doen. Dat klopt absoluut. Zij hebben heel belangrijk werk gedaan naar aanleiding van het Borealisschandaal. Maar ik herinner me ook wel de debatten die we hier hebben gehad, collega's, over het feit dat Payoke meermaals aan de alarmbel had getrokken dat ze gewoon te weinig middelen hadden, dat ze te weinig middelen kregen van de Vlaamse Regering. Toen begonnen we met een soort welles-nietes-spelletje dat ik me nog goed herinner en dat niet fraai was. Er werd verwezen naar de federale overheid en naar de Vlaamse overheid. Iedereen wees naar elkaar. Daar zat Payoke dan, dat heel belangrijk werk doet, maar te weinig middelen krijgt. Mijn vraag is de volgende. De lokale actoren die ervoor zorgen dat kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt goed begeleid worden en doorstromen naar duurzaam werk, specifiek Jobteam in Gent, zullen die kunnen blijven rekenen op middelen om hun werk te kunnen blijven doen? Gaat u dat soort projecten beter ondersteunen in de toekomst?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, eerst en vooral denk ik dat ons land trots mag zijn. Als het gaat over mensenhandel en slachtoffers van mensenhandel, zijn we internationaal gekend voor de procedure die we hier hanteren. Het is absoluut noodzakelijk dat als mensen op het terrein vaststellen dat er slachtoffers zijn, zij ergens terecht kunnen. Ik heb het zelf meegemaakt dat je mensen hebt waarvan je 100 procent zeker bent dat het slachtoffers van mensenhandel zijn, dat je overal rondbelt en dat ze nergens terechtkunnen. Collega Annouri, dat is absoluut iets wat op federaal niveau verder moet worden bekeken.

Gent heeft inderdaad een enorme instroom van Bulgaren maar ook van Roemenen. Ik juich het initiatief absoluut toe dat Vlaanderen contact neemt met de ambassadeurs om daar afspraken mee te maken, dat er een verbindingspersoon komt en dergelijke meer. Ik denk dat het voor andere nationaliteiten ook nuttig kan zijn – denk maar aan Roemenië – om met de ambassadeur eens samen te komen en te bekijken wat er allemaal kan gebeuren en afgesproken worden in het kader van bijvoorbeeld Roemenen die naar hier komen om hier tewerkgesteld te worden. De Bulgaren zijn natuurlijk niet de enigen. Polen, Bulgarije en Oost-Europa verdienen onze extra aandacht. Minister, bent u bereid om ook met die andere ambassadeurs contact op te nemen en dit bespreekbaar te maken?

Ik denk dat hier ook – maar dat zouden jullie eventjes moeten uitzoeken – een politionele attaché of verbindingsambtenaar zou kunnen zijn vanuit Bulgarije die welbepaalde taken op zich kan nemen, zonder dat ze iemand extra naar hier brengen. Hetzelfde geldt voor de andere Oost-Europese landen. Minister, de arbeidsauditeur kaart iets heel belangrijks aan, namelijk dat er een betere registratie van de woonplaats van deze mensen moet gebeuren door de overheden. Ik denk aan het heel schrijnende geval van het jongetje dat vermoord werd en van wie de familie helemaal niet geregistreerd stond.

Er is absoluut werk aan de winkel, collega's, zeker voor Gent. Het is algemeen bekend dat daar een grote populatie is van Bulgaren, Roemenen en mensen die niet geregistreerd zijn. Dat is een punt waar we absoluut de lokale overheden voor moeten sensibiliseren, want daar start het natuurlijk mee. Hoe kan een team, het Jobteam van Gent, in contact treden met mensen van wie ze het bestaan niet

afweten? Dat is onmogelijk. De eerste zaak is dus identificeren, registreren en zorgen dat we weten wie er op ons grondgebied is. Op dat vlak is er nog zoveel werk aan de winkel. Dat kunnen we volgens mij wel aankaarten bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) – het is mij gelijk wie dat doet, u of minister Somers – om te bekijken hoe we de lokale besturen nog meer kunnen sensibiliseren over die thematiek en over de verantwoordelijkheid die zij op dat vlak dragen.

Mijn vraag gaat dus over die controles die moeten worden gevoerd. Ik heb er inderdaad al verschillende keren de nadruk op gelegd dat die controles blijvend moeten worden uitgevoerd en dat dat een samenwerking is tussen Vlaamse en federale diensten en het lokale niveau. Komen er naar aanleiding van deze problematiek extra acties of controles op het terrein? In hoeverre zijn onze Vlaamse diensten daarbij betrokken?

Mijn vraag gaat ook over de controles die gevoerd moeten worden. Ik heb al verschillende keren benadrukt dat die controles uitgevoerd moeten blijven worden, dat dat een samenwerking is tussen Vlaamse en federale diensten, en het lokaal niveau.

Naar aanleiding van deze problematiek: komen er dan extra acties of controles op het terrein? In hoeverre zijn onze Vlaamse diensten daarbij betrokken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Eerst en vooral: de suggestie van collega Annouri om die informatiecampagne hier te versterken, is een goed idee. We zullen dat zeker doen. We hebben daarover overleg met de verschillende betrokken sectoren, om de mensen via hen maximaal te informeren dat het niet normaal is dat je hier zou komen werken aan een loon van 500 euro, bijvoorbeeld. We zullen de mensen via de sectoren zoveel mogelijk informeren over hun sociale rechten en andere gewoonten en omstandigheden, de cultuur en zo.

Wat betreft uw specifieke vraag over het Jobteam: ik denk dat de ambitie en het doel is om dat te kunnen continueren. We zijn daar heel concreet over in overleg met Gent. De specifieke situatie van de Bulgaren in Gent is bekend. Er zijn meer dan 11.000 Bulgaren in Gent aanwezig. Dat is een veelvoud van vele andere groepen. De Roemenen zijn ter vergelijking maar met tweeduizend mensen, heb ik begrepen. De Bulgaren zijn daar dus toch met significant meer dan andere buitenlanders.

Ik verwijs ook nog naar de opvang, als dat nodig is. Payoke heeft daar ook extra middelen voor gekregen.

In het gesprek met de ambassadeur kwam ook het verhaal van de commissie-attaché aan bod. Dat is een suggestie die ze zelf deden. Dat is dus een vraag die nog op tafel ligt. Daar zullen we nog een antwoord op krijgen.

U vroeg naar extra controles. We hebben daarvoor die vijftien extra inspecteurs naar aanleiding van de Borealis case en Oekraïne. Zij doen zo'n 750 controles per jaar.

De woonplaatsregistratie is een minder positief gevolg van het vrij verkeer van personen binnen de EU. Dat is inderdaad een terechte opmerking.

Ik denk dat we hiermee de belangrijkste zaken hebben gezegd, collega's. Ik kan alleen maar bevestigen en herhalen dat we alle middelen en mogelijkheden die we hebben in die strijd tegen die georganiseerde criminaliteit – want dat is het zonder meer –, zullen hanteren. Dat is georganiseerde criminaliteit, als het gaat over de

uitbuiting van mensen en het geld verdienen op de kap van die mensen. Daarvoor geldt een nultolerantiebeleid. Dat hebben we herhaald. Dat herhaal ik hier graag. Dat was ook mijn signaal aan de Bulgaarse ambassadeur. We hebben dus niet gedraald, en meteen de man in kwestie uitgenodigd om naar concrete afspraken te gaan. Heel het kader dat we nu uitrollen naar aanleiding van de bewuste casus van vorige zomer, moet er inderdaad toe leiden dat economische migratie op een menswaardige, kwaliteitsvolle manier hier in Vlaanderen kan plaatsvinden.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik vind het goed en positief dat u wilt inzetten op het versterken van de campagnes voor de mensen hier, zodat men heel duidelijk weet waar men moet zijn als men geconfronteerd wordt met onrechtvaardigheden. Twee: het is ook goed dat u aangeeft dat u de ambitie en het doel hebt om het Jobteam te verlengen, zodat ze hun werk kunnen blijven doen.

Drie, we hebben hierover nu al meermaals gedebatteerd in het parlement en we zullen daarover blijven debatteren, want het is een ongelooflijk groot probleem dat je niet op een-twee-drie opgelost kunt zien. Dat zal een probleem zijn dat zich blijft verderzetten, maar terwijl wij erover debatteren zijn er mensen aan de slag in onze steden en gemeenten, op bouwerven, in allerlei andere sectoren, die onderbetaald worden, die uitgebuit worden, die slachtoffer zijn, omdat ze kwetsbaar zijn op onze arbeidsmarkt, en dat is echt onaanvaardbaar, voor die mensen, voor onze samenleving. Dat gaat regelrecht in tegen hoe wij kijken naar onze arbeidsmarkt en mensenrechten. Ik denk dat we ervoor moeten zorgen – en dat is een continue opdracht van ons als parlementsleden – om u te blijven controleren, maar ook van u om dat te blijven opvolgen. U moet samenzitten met uw collega's, intra-Belgisch, maar ook in het buitenland, om dit zo sterk mogelijk te blijven opvolgen als absolute prioriteit. Want ik vrees dat het eerst nog een pak erger zal moeten worden voor het beter zal worden.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, wij juichen het initiatief om die illegale uitzendactiviteiten zwaarder te bestraffen toe. Er moet inderdaad een nultolerantie zijn als het gaat om uitbuiting, om het plegen van mensenhandel. Die mensen zitten in een kwetsbare positie. Ik denk dat controle kan helpen, maar als we op voorhand kunnen sensibiliseren, als we zoveel mogelijk preventief kunnen optreden, als de steden en gemeenten die registraties doen en dergelijke meer, dan kunnen we grote stappen voorwaarts zetten. Dus ook op dit vlak denk ik dat er momenteel veel beweegt. Ik ben benieuwd naar uw verdere decretale wijzigingen, ook wat de ketenaansprakelijkheid betreft. Ik hoop dat die zo snel mogelijk rond zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.